

MĚSÍČNÍ BULLETIN
ANALYTICKÉHO ODBORU
ÚSTAVNÍHO SOUDU

LEDEN 2025

OBSAH · ABSTRAKTY

PLENÁRNÍ NÁLEZY	<ul style="list-style-type: none">• Pozměňovací návrh jako neústavní legislativní přílepek (lex Babiš II) <u>4</u>• Odmítnutí volební stížnosti pro údajné nedodržení formy podání <u>6</u>
SPRÁVNÍ PRÁVO	Volby <ul style="list-style-type: none">• Presumpce správnosti voleb a právní mantinely kontroly výsledků voleb <u>7</u>
TRESTNÍ PRÁVO	Skutková podstata trestného činu <ul style="list-style-type: none">• Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu porušení tajemství dopravovaných zpráv <u>8</u> Bezplatná obhajoba <ul style="list-style-type: none">• Bezplatná obhajoba a důraz na aktuální majetkové poměry obviněného <u>10</u>
OBČANSKÉ PRÁVO	Ochrana osobnosti <ul style="list-style-type: none">• Rozhodování soudů ve věcech souhlasu s podáním žaloby nezletilého dítěte; nejlepší zájem dítěte a zajištění jeho bezdlužnosti <u>11</u> Dobré mravy <ul style="list-style-type: none">• Uplatnění korektivu dobrých mravů v soukromém právu <u>13</u>
OSTATNÍ	Restituce <ul style="list-style-type: none">• Formalistická a restriktivní aplikace restitučních zákonů <u>14</u> Exekuce <ul style="list-style-type: none">• Přihlédnutí k účelu poskytnutí ochrany účastníkovi řízení prostřednictvím § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. při hodnocení otázky bezdůvodného obohacení <u>16</u> Náklady řízení <ul style="list-style-type: none">• Stanovení náhrady nákladů řízení při osvobození od placení pohledávek při oddlužení v insolvenčním řízení <u>17</u>• Požadavky na hodnocení soudu a odůvodnění rozhodnutí o nákladech řízení při postupu podle § 150 o. s. ř. <u>18</u>

OBSAH · ZAHRANIČNÍ SOUDY / ČASOPISY

ZAHRANIČNÍ SOUDY	<ul style="list-style-type: none">• Evropský soud pro lidská práva <u>20</u>• Soudní dvůr Evropské unie <u>21</u>
ZAHRANIČNÍ PERIODIKA	<ul style="list-style-type: none">• Netherlands Quarterly of Human Rights <u>23</u>• PAŃSTWO i PRAWO <u>23</u>• European Public Law <u>23</u>• Common Market Law Review <u>24</u>• Modern Law Review <u>25</u>• European Convention on Human Rights Law Review <u>25</u>• European Public Law <u>26</u>• European Human Rights Law Review <u>26</u>• ICL Journal <u>26</u>• Österreichische Jurist:innenzeitung <u>27</u>• Neue Juristische Wochenschrift <u>27</u>• Deutsches Verwaltungsblatt <u>28</u>• Juristen Zeitung <u>28</u>• Europäische Grundrechte Zeitschrift <u>28</u>

Pl. ÚS 41/23

4. 12. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Uhlíř David

Pozměňovací návrh jako neústavní legislativní přílepek (lex Babiš II)

Ústavní soud se při posuzování legislativních přílepků řídí následujícími hledisky: Přílepek je takový pozměňovací návrh, který (1) nemá úzký vztah ani (1a) k účelu, ani (1b) k obsahu původního návrhu zákona, a současně (2) v Poslanecké sněmovně nebylo dosaženo širokého konsenzu na jeho přijetí. U takového přílepku je třeba posoudit intenzitu, v níž zasahuje ústavní pravidla a principy.

Ústavní soud dále posuzuje, zda nad porušenými ústavními pravidly a principy nepřevažují jiné, protichůdné ústavní hodnoty, pro které je namístě úpravu nerušit. Tato kritéria přitom nejsou algoritmem, jenž by pořadí kroků stanovil závazně. Je-li zřejmé, že na potřebnosti přílepku panoval široký konsenzus nebo převažuje zájem na ochraně právní jistoty, není namístě se mechanicky držet popsaného pořadí kroků.

Ústavní soud nepřistoupil ke zrušení celého zákona přesto, že jeho část je výsledkem neústavního přílepku, což plyne ze zásad zdrženlivosti a sebeomezení Ústavního soudu. Přílepek sám o sobě nekontaminuje legislativní proces zbývajících částí zákona.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénum Ústavního soudu nálezem ze dne 4. 12. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy částečně vyhovělo návrhu skupiny 70 poslanců Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv zrušilo v zákoně č. 253/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ustanovení čl. I bod 6 v části týkající se znění § 19g odst. 1 písm. a) zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, ve slovech „a dozor nad dodržováním zákona o střetu zájmů“ a v části týkající se znění § 19g odst. 1 písm. h) téhož zákona; čl. I body 7 až 11; včetně čl. III, IV a V. Ve zbývajících částí návrh odmítlo pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Skupina poslanců (dále „navrhovatelka“) brojila především proti procesu přijetí novely zákona č. 253/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Podle navrhovatelky původní návrh zákona pouze měnil organizační strukturu a řízení Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (dále „Úřad“). Pozměňovací návrh poslance Jakuba Michálka, sněmovní tisk 312/3, do novely včlenil zpřísnění zákazu vlastnictví médií politiky a přijímání dotací a investičních pobídek v zákoně o střetu zájmů, a totéž promítl do dvou dalších zákonů. Uvedený pozměňovací návrh měl podle navrhovatelky charakter neústavního přílepku. Navíc podle ní došlo k neústavnímu zkrácení parlamentní debaty, protože rozprava ve třetím čtení návrhu zákona byla ukončena, ačkoliv do ní ještě byli přihlášení řečníci.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud k věci konal ústní jednání. Při něm vyslechl poslance Radka Vondráčka, Helenu Válkovou, Radovana Vícha, Jakuba Michálka, Marka Bendu a bývalého ministra pro legislativu Michala Šalomouna.

Ústavní soud v plenárním nálezu úvodem uvedl, že pro přezkum z jeho strany musí jít o „přímé a podstatné porušení“ pravidel legislativního procesu a zároveň porušení musí dosahovat ústavněprávní dimenze. Není úlohou Ústavního soudu být ochráncem „pouhé“ zákonnosti parlamentní procedury. Připomněl, že legislativní přílepků jsou návrhy, které byly v průběhu legislativního procesu formou pozměňovacího návrhu „přilepeny“ k původnímu projednávanému návrhu zákona, nesdílí však stejný předmět a účel. Jde tedy o věcně a teleologicky nesouvisející návrhy, které jsou pozměňovacími návrhy jen zdánlivě, avšak ve skutečnosti jde o nový návrh zákona ve smyslu článku 41 a násl. Ústavy.

Ústavní soud se přílepkům ve své judikatuře opakovaně věnoval, zejména v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 77/06. V něm ústavně konformně vyložil ustanovení jednacího řádu Poslanecké sněmovny týkající se pozměňovacích návrhů a stanovil meze pro jejich využívání. Citovaný nálezh vymezil, že přílepek je takový pozměňovací návrh, který nemá úzký vztah k předmětu ani účelu původního návrhu zákona. Identifikoval čtyři důvody, pro které využívání přílepků narušuje ústavní principy a pravidla: 1) omezení parlamentní a veřejné debaty o návrhu zákona, 2) obcházení zákonodárné iniciativy, 3) porušování práva vlády vyjádřit se k návrhu zákona, 4) porušování principů demokratického právního státu.

Ústavní soud v projednávané věci neshledal žádný důvod, proč se od dosavadní judikatury odchylovat. Předmětný legislativní přílepek posoudil standardním algoritmem přezkumu. Uvedl, že přílepek je obecně takový pozměňovací návrh, který (1) nemá úzký vztah ani (1a) k účelu, ani (1b) k předmětu původního návrhu zákona, a (2) současně v Poslanecké sněmovně nebylo dosaženo širokého konsenzu na jeho přijetí. U takového přílepku je třeba posoudit intenzitu, v níž zasahuje ústavní pravidla a principy, což se bude u různých přílepků lišit. V návaznosti na to Ústavní soud posuzuje, zda nad porušenými ústavními pravidly a principy nepřevažují jiné ústavní hodnoty, pro které je namísto zákon nerušit, zejména právní jistota.

Původní návrh zákona obsahoval změny administrativně-organizační povahy. Pozměňovací návrh však navrhoval stanovit povinnosti a omezení soukromým osobám, novou definici veřejných funkcionářů a další změny. Ústavní soud proto uzavřel, že pozměňovací návrh představoval ve smyslu ustálené judikatury neústavní přílepek. Neměl úzký vztah ani k účelu, ani k obsahu původního návrhu zákona, kterým byla změna organizační struktury uvnitř Úřadu. V Poslanecké sněmovně zároveň nebylo dosaženo širokého konsenzu ve prospěch jeho přijetí. Pozměňovací návrh sledoval účel zakotvit dohled nad vlastnictvím médií politicky činných osob, jejich příbuznými, právníckými osobami a podnikateli. Úřad přitom až do schválení zákona č. 253/2023 Sb. nikdy nevykonával působnost v oblasti střetu zájmů či kontroly médií.

Přílepek porušoval požadavky na transparentnost, jednoznačnost a racionalitu legislativního procesu plynoucí z principů právního státu dle čl. 1 odst. 1 Ústavy. Představoval zneužití práva podávat pozměňovací návrhy, aby došlo k zastření zákonodárné iniciativy dle čl. 41 odst. 2 Ústavy. Cílem pozměňovacího návrhu totiž bylo vložit do vládního návrhu zákona úpravu, která měla být samostatným návrhem zákona. V dané době dokonce skutečně byla předložena Poslanecké sněmovně i jako samostatný návrh zákona sněmovním tiskem 110. Navíc z ústního jednání před Ústavním soudem vyplynulo, že předkládající poslanec pozměňovací návrh využil s úmyslem opozici zaskočít.

Ústavní soud současně neshledal, že by protichůdná ústavní pravidla a principy v daném případě převážily nad porušenými ústavními principy a normami.

Nad důvody pro zrušení novely v neústavních částech nemohla převážit ochrana právní jistoty. Novelu totiž skupina poslanců napadla u Ústavního soudu necelý měsíc po nabytí platnosti. Zrušení dotčené právní úpravy není v rozporu s hodnotami materiálního právního státu, právní jistoty a efektivní ochrany ústavnosti. Nesnižuje totiž nepřiměřeným způsobem ochranu svobodné soutěže politických sil. Žádné protichůdné principy či normy ústavního pořádku tedy nepřevážily nad důvody pro zrušení.

Ústavní soud zrušil novelu v rozsahu ustanovení, která jsou výsledkem popsáního přílepku. Zároveň se musel vypořádat s důsledky derogace novelizujících ustanovení – tj. otázkou „obživnutí“ původní právní úpravy. V důsledku zrušení ustanovení by se stala účinná právní úprava mezerovitou a obtížně srozumitelnou. To by vyvolalo právní nejistotu adresátů a ohrozilo použitelnost důležitých právních norem. Proto výjimečně uzavřel, že zrušení novelizujících ustanovení bude mít za následek obživnutí původní právní úpravy.

Ústavní soud naopak nepřisvědčil námitce navrhovatelky, že při projednávání zákona č. 253/2023 Sb. došlo ve třetím čtení k neústavnímu omezení debaty. Vady ústavněprávní intenzity neshledal ani u zbylých napadených ustanovení – v této části tak návrh odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Ústavní soud zdůraznil, že aktuální stav zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a jeho užití považuje za dlouhodobě neudržitelný. Apeloval na poslankyně a poslance napříč politickým spektrem, aby se zasadili o reformu jednacího řádu, aby napříště zajišťoval, že jednání Poslanecké sněmovny dostojí oběma principům vyplývajícím z článku 6 Ústavy, tedy principu rozhodování vycházejícího z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním i principu ochrany menšiny.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl David Uhlíř. Odlišné stanovisko k nálezu uplatnili soudkyně a soudci Jan Wintř, Milan Hulmák, Veronika Křestánová, Tomáš Langášek, Kateřina Ronovská a Daniela Zemanová.

Pl. ÚS 30/24

18. 12. 2024

Vyhověno
Fiala Josef

Odmítnutí volební stížnosti pro údajné nedodržení formy podání

Nepřihlédne-li soud k návrhu na zahájení řízení, který byl učiněn v předepsané formě podání a s požadovanou kvalitou podpisu, poruší právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Fikce podpisu podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, svědčí i podání odeslanému z datové schránky s prostým elektronickým podpisem dalšího zástupce, je-li vzhledem k okolnostem patrné, že osoba, již byla datová schránka zřízena, byla sama oprávněna podání podepsat.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Plénium Ústavního soudu nálezem ze dne 18. 12. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy vyhovělo ústavní stížnosti stěžovatele Pavla Karpíška směřující proti jinému zásahu orgánu veřejné moci a konstatovalo, že postupem Nejvyššího správního soudu, který nepřihlédl k jeho návrhu na neplatnost volby kandidáta ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky, konaných ve dnech 20. a 21. 9. 2024 a ve dnech 27. a 28. 9. 2024, ve volebním obvodu číslo 8 – Rokycany, o čemž stěžovatele informoval sdělením č. j. Vol 27/2024-39 ze dne 16. 10. 2024, bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatel do datové schránky Nejvyššího správního soudu doručil návrh na neplatnost volby kandidáta ve volbách do Senátu. Návrh byl odeslán z datové schránky advokáta a první strana návrhu byla v soudním spise opatřena razítkem Nejvyššího správního soudu s textem „elektronický podpis ověřen“. K návrhu byla přiložena plná moc, z níž je patrné, že stěžovatel ji udělil danému advokátovi k podání návrhu. Advokát dále substitučně zmocnil dva advokátní koncipienty „ke všem jednáním, ke kterým je advokát zmocněn na základě plné moci“. Plná moc obsahuje podpisy čtyř osob – stěžovatele (zmocnitele), advokáta (zmocněnce) a dvou advokátních koncipientů.

Nejvyšší správní soud vyznamenal účastníky o zahájení řízení a poskytl lhůtu pro vyjádření k návrhu; účastníci možnosti využili. Právního zástupce stěžovatele sdělením ze dne 16. 10. 2024 informoval, že k podanému návrhu nelze přihlížet, tudíž o věci vůbec nebude rozhodovat. Zdůraznil, že návrh byl sice odeslán z datové schránky advokáta, jemuž stěžovatel udělil plnou moc, obsahuje však prostý elektronický podpis advokátního koncipienta, nikoliv podpis advokáta. Návrh proto představuje vadné elektronické podání koncipienta, neboť k němu připojil pouze svůj prostý elektronický podpis.

Advokátnímu koncipientovi nesvědčí fikce podpisu podle § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále „zákon o elektronických úkonech“), neboť jde o osobu odlišnou od držitele datové schránky. Stěžovatel v ústavní stížnosti tvrdil, že tímto postupem Nejvyšší správní soud porušil jeho právo na soudní ochranu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Návrh na zahájení řízení ve věcech volebních lze učinit i datovou schránkou, byť tak § 93 odst. 3 s. ř. s. výslovně nestanoví. V takových případech se uplatní § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech. Předmětný návrh, ačkoliv odeslaný z datové schránky advokáta, obsahoval prostý elektronický podpis advokátního koncipienta. Argumentace, že advokátní koncipient byl zastoupen advokátem, u něhož je zaměstnán, neobstojí, což ostatně vylučuje formulace samotné plné moci. Podání však podle § 18 odst. 2 zákona o elektronických úkonech svědčí fikce podpisu, vázané k osobě, již byla datová schránka zřízena, tj. advokátovi. Není přitom podstatné, kdo je uveden jako „podepisující osoba“ v návrhu na zahájení řízení, pokud byl návrh odeslán z datové schránky advokáta a nedošlo-li ke zneužití přístupových údajů do jeho datové schránky.

Ústavní soud dále uvedl, že jakkoliv je podpisová doložka v posuzované věci formulována nešťastně, vzhledem k odeslání návrhu z datové schránky advokáta nebylo pochyb o naplnění formálních požadavků na podání podle § 37 odst. 2 věty první s. ř. s. Předpoklad Nejvyššího správního soudu, že z datové schránky advokáta budou záměrně zasílány dokumenty od jiných osob, je nedůvodný a v této věci zcela hypotetický.

Být by advokátní koncipient v takovém případě nebyl osobou „pověřenou“ dle § 8 odst. 6 písm. a) zákona o elektronických úkonech, i tak by soud musel k návrhu na zahájení řízení podanému z datové schránky advokáta přihlížet. A to i tehdy, pokud by byl návrh podepsán prostým elektronickým podpisem koncipienta, tedy osoby odlišné od držitele datové schránky.

Advokátní koncipient zde jednal na základě řádné substituční plné moci, kterou nadto Nejvyššímu správnímu soudu stěžovatel předložil, a podle níž mohl činit veškerá jednání, ke kterým je advokát zmocněn na základě plné moci. Koncipient tedy jednal jako substitut zastupující stěžovatele, přičemž návrh na zahájení řízení odeslal z datové schránky advokáta. Za této situace nemohla vzniknout žádná pochybnost o autenticitě, vážnosti, procesní závaznosti a autorství návrhu na zahájení řízení.

Nejvyšší správní soud upozornil, že podle usnesení ČAK č. 6/1998 platí omezení substitučního zmocňování advokátních koncipientů pro řízení před NSS. Případné porušení tohoto předpisu však může mít důsledky pouze v kárném řízení vedeném Českou advokátní komorou a nemůže vést k nepřihlídnutí k takto učiněnému podání v řízení před soudem.

Předmětné pravidlo, jehož smyslem a účelem je posílení ochrany klientů, nemůže tedy soud v konečném důsledku vyložit v neprospěch klientů advokáta (stěžovatele) v tom směru, že by k podáním učiněným v rozporu s ním vůbec nepřihlížel. Podle čl. 95 odst. 1 Ústavy *a contrario* platí, že stavovským předpisem není soudce při svém rozhodování vázán. Stavovský předpis není ani právním předpisem.

Ústavní soud uzavřel, že Nejvyšší správní soud nepřihlédnutím k návrhu stěžovatele porušil jeho právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Nejvyššímu správnímu soudu zakázal, aby pokračoval v uvedeném postupu, a přikázal, aby při splnění dalších podmínek řízení návrh stěžovatele projednal a rozhodl o něm.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Josef Fiala. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 2931/24

11. 12. 2024

Vyhověno

Langášek Tomáš

Presumpce správnosti voleb a právní mantinely kontroly výsledků voleb

Předloží-li navrhovatel volebnímu soudu věrohodné čestné prohlášení voliče o nezapočtení jeho přednostního hlasu a přesvědčivě tvrdí, že nesprávný výsledek v konkrétním okrsku mohl zásadně ovlivnit celkový výsledek voleb, volební soud musí ověřit volební dokumentaci. Musí zjistit, zda okrsková volební komise postupovala při sčítání hlasů v souladu se zákonem. V opačném případě volební soud porušuje právo navrhovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky STAČILO!, koalice Komunistické strany Čech a Moravy a České strany národně sociální zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 11. 12. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 22. října 2024 č. j. 64 A 5/2024-100 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatelka ve volbách do Zastupitelstva Libereckého kraje získala 4,99 % hlasů, přičemž jí k překročení 5% hranice chybělo devět hlasů. Návrhem podle § 90 soudního řádu správního požadovala vyslovení neplatnosti volby všech kandidátů, případně vedlejších účastnic, nebo voleb jako celku. Odkázala na sedm čestných prohlášení voličů o pochybeních při sčítání hlasů a žádala o přepočítání hlasů. Krajský soud návrh zamítl, protože předložená čestná prohlášení nepředstavovala dostatečný důkaz k vyvrácení správnosti výsledků.

Soud zdůraznil roli okrskových komisí a upozornil, že stěžovatelka nedoložila konkrétní porušení volebního zákona v dalších okrscích, přičemž ani prokázaná pochybení by nezměnila výsledek voleb.

Stěžovatelka namítala porušení zásady rovnosti, zákazu diskriminace, volebního práva, svobodné soutěže politických stran, principu vlády většiny respektující ochranu menšin, práva na soudní ochranu a zákazu ohrožení materiálního ohniska Ústavy, přičemž tvrdila, že chyby při sčítání hlasů a formalistický přístup soudu poškodily její volební i procesní práva.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že v řízení o stížnosti podle § 72 zákona o Ústavním soudu nepřezkoumává výsledek voleb, což je úkolem volebních soudů, ale hodnotí, zda jejich rozhodnutí neporušilo ústavní práva stěžovatelky. Zásah volebního soudu do výsledků voleb je přípustný pouze ve výjimečných případech, kdy se prokáže závažné ovlivnění výsledků porušením zákona.

Před přijetím takového rozhodnutí volebním soudem je však nezbytné provést řízení, které musí umožnit posouzení námitek a zároveň chránit právo na soudní ochranu bez zbytečných zásahů do fungování zvoleného orgánu. Účinný přezkum individuálních stížností ve volebních věcech je jednou z klíčových záruk svobodných voleb. V případech, kdy nesrovnalosti mohly při sčítání hlasů ovlivnit výsledek voleb, je přepočítání hlasů důležitou zárukou spravedlivosti volebního procesu jako celku.

Stěžovatelčin požadavek na přepočítání hlasů ve všech okrscích Libereckého kraje nebo alespoň v těch, kde získala pět či méně hlasů, soud zamítnul. Nepředložila důkazy svědčící o pochybeních volebních komisí. Krajský soud správně vycházel z presumpce správnosti vyhlášených výsledků voleb. Ústavní soud zdůraznil, že nedelegování členů do volebních komisí není důvodem k zamítnutí volební stížnosti ani návrhu na přepočítání hlasů, protože jde o právo, nikoli povinnost politických stran. Krajský soud rozhodl na základě nedostatku důkazů, které by zpochybnily závěry komisí, a stěžovatelce připomněl, že nominací členů komise měla možnost zajistit důkazy o případných pochybeních nebo jim předejít.

Ústavní soud naopak nepřisvědčil rozhodnutí krajského soudu ohledně sedmi čestných prohlášení voličů, které zmiňovaly nezapočtený hlas pro stěžovatelku a nezapočtený přednostní hlas. Tato prohlášení jsou onou závažnou indicií, která může zpochybnit správnost výsledků voleb. Čestná prohlášení neměla prokázat jen konkrétní pochybení, ale měla doložit skutečnost, že volební komise v daných okrscích nepostupovaly při sčítání hlasů správně. To mělo být předmětem přezkumu krajského soudu, protože chyby při započítávání jednoho hlasu mohly naznačovat širší pochybení. Ústavní soud se ztotožnil s judikaturou Nejvyššího správního soudu, podle které čestná prohlášení voličů o nezapočtených hlasech mohou vést k přezkumu, i když stěžovatelka neměla členy ve volebních komisích.

Krajský soud tím, že nepřezkoumal volební dokumentaci z okrsků, ačkoli mu stěžovatelka předložila čestná prohlášení způsobilá vyvrátit presumpci správnosti vyhlášených výsledků voleb, porušil právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Tomáš Langášek. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 2629/23

10. 12. 2024

Zamítnuto

Fiala Josef

Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu porušení tajemství dopravovaných zpráv

K zásahu do základních práv nedojde postupem obecných soudů, které uznaly stěžovatele vinným přečinem porušení tajemství dopravovaných zpráv, pokud se k jejich obsahu stěžovatel dostal neoprávněným způsobem a bez přivolení odesílatelů a adresátů.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 10. 12. 2024 zamítl IV. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy návrh stěžovatele J. J. na zrušení usnesení Nejvyššího soudu č. j. 6 Tdo 27/2023-551 ze dne 29. 6. 2023, rozsudku Městského soudu v Praze č. j. 5 To 174/2022-507 ze dne 14. 9. 2022 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 č. j. 8 T 82/2019-480 ze dne 2. 5. 2022.

Narativní část

Obvodní soud napadeným, v pořadí třetím rozsudkem uznal stěžovatele vinným z přečinu porušení tajemství dopravovaných zpráv, upustil od uložení souhrnného trestu, neboť považoval trest uložený stěžovateli v jiném řízení za dostatečný, a zavázal ho k povinnosti nahradit poškozené Hygienické stanici hl. m. Prahy škodu.

Trestného činu se měl stěžovatel, dočasně zproštěn funkce ředitele poškozené, dopustit tím, že za účelem poškození Z. J., pověřené zastupováním ředitele poškozené, s cílem dosáhnout obsazení jejího pracovního místa jinou osobou, odeslal e-mailovou zprávu předsedovi vlády, ministru zdravotnictví a státnímu tajemníkovi. Obsah měl poukazovat na údajné protiprávní jednání Z. J. Text e-mailu obsahoval citace dvou datových zpráv, k nimž se stěžovatel dostal nezjištěným neoprávněným způsobem a bez přivolení jejich odesílatelů/adresátů. Městský soud napadeným rozsudkem zrušil rozhodnutí obvodního soudu pouze ve výroku o náhradě škody, jinak ho ponechal nezměněným. Nejvyšší soud dovolání stěžovatele rovněž napadeným usnesením odmítl jako zjevně neopodstatněné.

Podstatou ústavní stížnosti byla námitka, že jednáním, kterého se měl stěžovatel dopustit, nemohl naplnit skutkovou podstatu předmětného trestného činu.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud věc posuzoval především z pohledu práva nebýt stíhán z jiného důvodu, než stanoví zákon (čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), práva vyjadřovat své názory a šířit informace (čl. 17 Listiny), obracet se sám na státní orgány s žádostí, návrhem a stížností (čl. 18 odst. 1 Listiny) a práva podílet se na správě veřejných věcí (čl. 21 Listiny). Žádné pochybení trestních soudů, které by dosáhlo ústavněprávně relevantní závažnosti, nezjistil.

Stěžovatel výhrady směřoval zejména proti zjištěním soudů o naplnění tzv. druhého (sekundárního) úmyslu podle § 182 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě či jinému neoprávněný prospěch. Tvrdil, že záměrem bylo upozornit na nezákonné jednání. Tím však podle Ústavního soudu konstruoval odlišnou skutkovou verzi oproti té, kterou prokázaly trestní soudy. Jeho tvrzení proto mohla být relevantní pouze za situace, že by se soudy dopustily extrémního vybočení ze zásady volného hodnocení důkazů, případně by některé důkazy opomenuly. Ústavní soud bez hodnocení, jakou z „verzí“ považoval za správnější, měl za to, že stěžovatelova tvrzení nemohla ve světle konkrétních zjištění soudů obstát.

Předně z nich bylo zřejmé, že stěžovatel úmyslně dezinterpretoval obsah komunikace, k níž se dostal neoprávněně. Jeho snahou nebylo upozornit na závadné jednání Z. J., nýbrž dosáhnout jejího odvolání a obsazení její funkce jemu vyhovující osobou. Závěry soudů v tomto ohledu nebyly z ústavněprávního hlediska problematické a odpovídaly v řízení provedeným důkazům.

Pokud se stěžovatel dovolával svobody projevu a judikatury na ochranu oznamovatelů, Ústavní soud ve shodě s obecnými soudy uzavřel, že stěžovatelova tvrzení představovala zneužití svobody projevu, kterému nenáleží ústavní ochrana (čl. 17 odst. 4 Listiny). Stěžovatel nejednal v dobré víře, proto na jeho jednání nebyly přenositelné ani závěry judikatury Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva týkající se právě whistleblowingu.

Na posouzení věci konečně nemělo vliv ani to, že stěžovatel teoreticky mohl mít možnost předmětnou korespondenci získat legálním způsobem, jelikož ani to by ho neopravňovalo k využití prozrazení informací, o nichž se dozvěděl z písemností, jež mu nebyly určeny.

Vzhledem k tomu, že postupem obecných soudů ani jejich rozhodnutími nedošlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele, Ústavní soud zamítl ústavní stížnost jako nedůvodnou.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Fiala. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

I. ÚS 2653/24

3. 12. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro zjevnou neopodstatněnost

Langášek Tomáš

Bezplatná obhajoba a důraz na aktuální majetkové poměry obviněného

Při rozhodování o nároku na bezplatnou obhajobu soud musí vycházet primárně z aktuální majetkové situace a výdělkových možností obviněného. Pokud nárok na bezplatnou obhajobu nepřízná pouze na základě možnosti dosáhnout příjmů v blíže neurčené budoucnosti a odhlédne od aktuální situace, postupuje v rozporu s čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatelky D. B. zrušil I. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 3. 12. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 6. 2024 č. j. 4 To 233/2024-13 pro rozpor s čl. 40 odst. 3 Listiny. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Narativní část

Stěžovatelka požádala o bezplatnou obhajobu, kterou jí okresní soud nepřiznal s odůvodněním, že je zdravotně způsobilá, její dcera chodí do školky a může si opatřit příjem prací. Stěžovatelka podala stížnost, v níž nově poukázala na schválené oddlužení a rizikové těhotenství, které jí brání najít si zaměstnání. Krajský soud však její stížnost zamítl s tím, že stěžovatelka je v produktivním věku, bez vážných zdravotních omezení, a má určité příjmy. Soud připustil, že rizikové těhotenství dočasně omezuje její možnosti, avšak situaci označil za její osobní rozhodnutí v době, kdy čelila trestnímu stíhání. Ohledně její insolvence soud vyjádřil pochybnosti, protože dříve při výslechu uvedla, že nemá půjčky ani exekuce. Soud považoval její stav za dočasný a řešitelný. Kromě toho poukázal, že si stěžovatelka i přes tvrzenou finanční tíseň pronajala rodinný dům, což představuje vyšší náklady než nájem bytu.

Stěžovatelka namítala porušení svého práva na soudní ochranu, práva na bezplatnou obhajobu a domáhala se zrušení napadených rozhodnutí.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Trestní soudy posuzovaly žádost o bezplatnou obhajobu na základě majetkové potenciality stěžovatelky, tedy její předpokládané schopnosti opatřit si prostředky v budoucnu. Ústavní soud dříve tuto praxi akceptoval, ale v posledních letech ji zejména v nálezové judikatuře odmítl (viz nález sp. zn. II. ÚS 483/23, sp. zn. III. ÚS 3582/20 a sp. zn. IV. ÚS 2198/22), zejména pokud byla založena na hypotetických nebo spekulativních předpokladech. Rozhodnutí o nepřiznání bezplatné obhajoby musí vycházet z aktuálních a konkrétních skutečností, jako jsou zdravotní stav, vzdělání nebo dosavadní příjmy obviněného, a nemělo by zohledňovat vzdálené budoucí možnosti.

Obviněný zároveň potřebuje účinnou obhajobu právě v době probíhajícího trestního řízení, ne někdy v budoucnu. Přenášení odpovědnosti za úhradu obhajoby na obviněného či obhájce na základě hypotéz porušuje právo na účinnou obhajobu. Ačkoliv Ústavní soud majetkovou potencialitu zcela neodmítá, její hodnocení musí soudy založit na reálných zjištěních. Nesmí opomíjet faktory jako například probíhající exekuce nebo insolvenční řízení.

Okresní soud při rozhodování o žádosti stěžovatelky o bezplatnou obhajobu vycházel z informací, které mu poskytla stěžovatelka a státní zástupce. Na jejich základě uzavřel, že stěžovatelka nemá žádné objektivní překážky pro získání finančních prostředků, protože nemá zdravotní omezení, dcera je ve školce, nemá exekuce ani půjčky. Kromě nákladů na živobytí nemá mimořádné výdaje a náklady na bydlení kompenzují příspěvky. Tento závěr byl podle Ústavního soudu ústavně přijatelný, protože okresní soud vycházel z aktuálních skutečností.

Naopak závěry krajského soudu, který označil rizikové těhotenství stěžovatelky a její insolvenční řízení jako přechodné okolnosti, byly v rozporu s ústavním právem na bezplatnou obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny. Soud nezohlednil skutečnou aktuální situaci stěžovatelky, kdy její těhotenství a následná péče o dítě výrazně omezují schopnost dosahovat příjmů. Ústavní soud upozornil, že rozhodnutí počítat a donosit dítě spadá do samotného jádra ústavně chráněného práva na ochranu a na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 10 odst. 2 Listiny a článku 8 Úmluvy. Nemůže být důvodem pro odepření práva na bezplatnou obhajobu. Stejně tak nelze při rozhodování o nároku na bezplatnou obhajobu obviněnému přičítat k tíži, že si měl svou nepříznivou finanční situaci přivodit vlastním jednáním. Takový postup by určitou skupinu obviněných *de facto* vyloučil z přístupu k bezplatné obhajobě.

Zjištění úpadku a povolení oddlužení stěžovatelky samo o sobě neodůvodňuje přiznání nároku na bezplatnou obhajobu, ale nelze je bagatelizovat, protože vyžaduje posouzení podmínek rozhodnutí insolvenčního soudu a jeho důsledků.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Krajský soud vyjádřil pochybnosti nad tím, že stěžovatelka zmínila insolvenční řízení až ve své stížnosti proti rozhodnutí okresního soudu. Takový postup je však v souladu s trestním řádem, který umožňuje ve stížnosti uplatnit nové skutečnosti. Krajský soud navíc vůbec nezážil možnost přiznání obhajoby za sníženou cenu.

Krajský soud napadeným rozhodnutím porušil právo stěžovatelky na bezplatnou pomoc obhájce dle čl. 40 odst. 3 Listiny, proto jej Ústavní soud zrušil. Stížnost proti rozhodnutí okresního soudu odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Soudcem zpravodajem v dané věci byl Tomáš Langášek. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 1162/23

10. 12. 2024

Zamítnuto

Kühn Zdeněk

Rozhodování soudů ve věcech souhlasu s podáním žaloby nezletilého dítěte; nejlepší zájem dítěte a zajištění jeho bezdlužnosti

I. Soud při rozhodování ve věcech souhlasu s podáním žaloby nezletilého dítěte dle § 898 odst. 1 občanského zákoníku musí zjistit, zda je v zájmu nezletilého vést řízení, a zároveň zvážit případnou újmu, která by nezletilému v souvislosti s vedením řízení mohla nastat.

II. Ochrana nejlepších zájmů dítěte dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte vylučuje, aby prostřednictvím dětských žalob rodiče uspokojovali svou potřebu sjednocovat domnělé či skutečné nešvary ve státě a společnosti, pokud mohou stejného výsledku dosáhnout vlastní žalobou.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 10. 12. 2024 zamítl IV. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy návrh stěžovatelek M. Š. a nezletilé V. Š. na zrušení rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci č. j. 36 Co 327/2022-48 ze dne 31. 1. 2023.

Narativní část

Stěžovatelky (matka a její nezletilá dcera) se žalobou domáhaly uložení povinnosti po žalované nemocnici omluvy za to, že jim neumožnila nepřetržitý kontakt při uvedení nezletilé do celkové anestezie před operací a při probouzení z anestezie. Žalobu za nezletilou podala matka. Jelikož byl nejprve nutný souhlas soudu s podáním žaloby za nezletilou, obrátila se matka v zastoupení nezletilé na okresní soud s návrhem na schválení právního jednání – žaloby na ochranu osobnosti a zastoupení nezletilé advokátkou. Okresní soud návrhu vyhověl. K odvolání kolizního opatrovníka nezletilé krajský soud rozsudek okresního soudu změnil tak, že souhlas s právním jednáním neuděluje. Krajský soud upozornil jednak na majetkovou újmu, která nezletilé hrozila v souvislosti s vedením soudního řízení, jednak se zabýval přínosem kladného výsledku řízení pro nezletilou, který byl s ohledem na její nízký věk necelých dvou let bezvýznamný. Sjednocení praxe nemocnic ohledně přítomnosti rodičů u nezletilých při provádění anestezie, jehož se stěžovatelky žalobou domáhaly, bylo

podle krajského soudu možné dosáhnout i v řízení vedeném matkou či oběma rodiči bez zatahování nezletilé.

Stěžovatelky v ústavní stížnosti upozorňovaly na vhodnost přítomnosti rodičů u dětí před lékařským zákrokem a poukázaly na zásadu nejlepšího zájmu dítěte. Odškodnění ve formě omluvy by pro nezletilou mělo smysl. Vedení řízení by na ni nepříznivý dopad nemělo, neboť náklady právního zastoupení by byly hrazeny spolkem Juno Moneta, případně rodiči.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Smyslem souhlasu soudu s podáním žaloby je ochrana jmění dítěte. Při rozhodování o jeho udělení soud musí poměřovat možné nepříznivé dopady vedení řízení do majetkové sféry nezletilého s potenciálním přínosem, který výsledek řízení může pro nezletilého mít. Převažují-li negativa spojená s vedením řízení nad jeho pozitivy, soud souhlas neudělí. Dítě se nesmí stát pouhým nástrojem k uspokojování potřeby jeho zákonných zástupců podávat žaloby.

Podle Ústavního soudu bylo podstatné zjistit, zda bylo v zájmu nezletilé řízení vést, a zvážit, jaká by byla případná újma, která by nezletilé v souvislosti v řízením mohla nastat.

Při posouzení možných dopadů vedení řízení do majetkové sféry nezletilé krajský soud vyšel z toho, že se soudním řízením jsou spojeny náklady jako hotové výdaje účastníků a jejich zástupců, ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců nebo odměna za zastupování. Přesto, že se v řízení prokázalo, že právní služby by za nezletilou platil spolek Juno Moneta, případně sami rodiče, Ústavní soud považoval za udržitelný závěr krajského soudu, že do budoucna nebylo možné vyloučit ukončení smlouvy či zánik spolku, případně neshody mezi rodiči či zásadní změnu jejich majetkových poměrů. Krajský soud proto nepochybil, pokud uzavřel, že finanční dopady vedení sporu do právního postavení nezletilé nebyly pouze hypotetické a mohly by pro nezletilou skutečně nastat. V tomto ohledu Ústavní soud označil za klíčové, že rozhodnutí krajského soudu nijak nebrání matce, aby řízení vedla sama vlastním jménem. Není nutné, aby ohrožovala majetková práva nezletilé.

K posouzení významu řízení a přínosu případného kladného rozhodnutí pro nezletilou Ústavní soud uvedl, že ani riziko procesního neúspěchu nemusí nutně převážit nad zájmem dítěte na vedení řízení a jeho výsledku. Korigoval závěr krajského soudu, že omluva nemocnice by nezletilé nic nepřinesla. Zdůraznil, že právo na ochranu osobnosti přísluší všem, i těm, kteří pro svůj věk nebo psychický stav nejsou s to chápat újmu, která jim vznikla neoprávněným zásahem do jejich osobnosti.

V daném případě byl nicméně přínos řízení pro nezletilou skutečně oslaben, neboť pokud rodiče tvrdili, že cílem žaloby mělo být především „sjednocení budoucí praxe nemocnic“, mohlo se tak stát i žalobou podanou přímo matkou či druhým rodičem. Nic nenasvědčovalo tomu, že se tak mohlo stát pouze žalobou nezletilé. Ústavní soud přisvědčil názoru krajského soudu, že pro udělení souhlasu s podáním žaloby za nezletilou nemohl postačovat ani další důvod uváděný rodiči, a to ochrana nezletilé před opakovaným porušením práva stejnou nemocnicí. K lékařskému zákroku totiž došlo v průběhu pandemie onemocnění covid-19, kdy měla nemocnice nastavena specifická a časově omezená pravidla, která nemusí být precedentem do budoucna.

Vzhledem k tomu, že se krajský soud nedopustil žádného ústavně relevantního pochybení, a naopak ochránil ústavní princip nejlepšího zájmu dítěte, kterým bylo jednak zajištění bezdlužnosti dítěte, jednak nezatahování dětí do žalob, které mohou se stejným úspěchem vést jejich rodiče, Ústavní soud zamítl ústavní stížnost jako nedůvodnou.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Zdeněk Kühn. Soudce Josef Baxa uplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 618/23

4. 12. 2024

Vyhověno

Uhlíř David

Uplatnění korektivu dobrých mravů v soukromém právu

Význam institutu dobrých mravů nabývá ústavně právní dimenze jako projev ústavní povinnosti soudce vyplývající z čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod vycházet v každé věci z jejich konkrétních jednotlivých okolností, snažit se v každé věci nalézt její spravedlivé řešení a své rozhodnutí náležitě odůvodnit. Pokud má obecný soud za to, že některé okolnosti pro uplatnění korektivu dobrých mravů rozhodné nejsou, musí pro to přednést obhajitelné zdůvodnění. Pouhé tvrzení, že se některá okolnost nezohlední, z hlediska požadavků na zákaz svévole neobstojí.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 4. 12. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu obchodní společnosti Oblastní nemocnice Kolín, a. s., nemocnice Středočeského kraje, usnesení Nejvyššího soudu č. j. 33 Cdo 215/2022-899 ze dne 14. 12. 2022, rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 4 Cmo 183/2020-808, 4 Cmo 184/2020 ze dne 26. 10. 2021 a rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 56 Cm 48/2013-664 ze dne 3. 9. 2020 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Vedlejší účastnice, obchodní společnost, se účastnila veřejné zakázky vypsané nemocnicí – stěžovatelkou. Stěžovatelka s vedlejší účastnicí jako vybranou uchazečkou uzavřely v roce 2011 kupní smlouvu v hodnotě cca 130 milionů Kč. Později se daná veřejná zakázka stala předmětem trestních řízení v „kauze R.“ vedených mimo jiné proti vedlejší účastnici i jejímu jednateli. Proto poskytovatel dotace pozastavil vyplacení její části a stěžovatelka část kupní ceny v téže výši vedlejší účastnici včas neuhradila.

V roce 2019 soudy zprostily jednatele obžaloby, vedlejší účastnici však v roce 2020 uznaly vinnou z trestného činu podplácení v souvislosti s předmětnou veřejnou zakázkou. Po vyplacení části dotace v roce 2020 jejím poskytovatelem stěžovatelka vedlejší účastnici uhradila zbylou část kupní ceny, avšak bez sjednaných úroků z prodlení.

Následně se v roce 2013 vedlejší účastnice po stěžovatelce domáhala zaplacení části kupní ceny 66 000 000 Kč s příslušenstvím. Krajský soud dospěl k závěru, že kupní smlouva nebyla neplatná pro rozpor s dobrými mravy. Uvedl, že probíhající trestní řízení nemá na věc vliv. Žalobkyně sice sjednané plnění řádně poskytla, žalovaná je bez výhrad převzala a uhradila část kupní ceny, zbývající část ale neuhradila včas. V průběhu řízení stěžovatelka část kupní ceny doplatila. Krajský soud uložil stěžovatelce zaplatit vedlejší účastnici úrok z prodlení s povinností zaplatit 66 000 000 Kč jako část kupní ceny. Rozsudek krajského soudu potvrdil vrchní soud. Dovolání Nejvyšší soud odmítl.

V roce 2016 se vedlejší účastnice další žalobou domáhala po stěžovatelce zaplacení více než 5,5 milionů Kč s příslušenstvím jako zbylé části kupní ceny. V této linii řízení již kasačně zasáhl Ústavní soud nálezem sp. zn. I. ÚS 1479/23 ze dne 14. 11. 2024.

Stěžovatelka nyní namítala, že v její věci existuje souhrn okolností, které vylučují oprávněnost nároku vedlejší účastnice na zaplacení úroků z prodlení se zaplacením kupní ceny. Vedlejší účastnice získala zakázku vedoucí k uzavření kupní smlouvy trestným činem, o čemž existuje pravomocný rozsudek trestního soudu. Soudy okolnosti dané věci důsledně nezhodnotily.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud poukázal na závěry nálezu sp. zn. I. ÚS 1479/23. Zdůraznil, že dobré mravy představují v českém občanském právu jednu ze stěžejních zásad soukromého práva. Korektiv dobrých mravů v odůvodněných případech dovoluje zmírnit tvrdost zákona a dává soudci prostor pro uplatnění pravidel slušnosti; je třeba jej chápat až jako příkaz soudci rozhodovat *praeter legem* či dokonce *contra legem*, jde-li o reprobaci jednání přičítícího se dobrým mravům.

Ústavní soud odmítá kategorické závěry obecných soudů, že některé okolnosti nemohou být při uplatnění korektivu dobrých mravů relevantní. Takové argumenty mohou vést k neodůvodněnému zúžení uplatnění tohoto institutu. Korektiv dobrých mravů musí zůstat „otevřen“ v zásadě všemu, samozřejmě za pečlivého vyvažování vzájemně působících zájmů v konkrétní situaci, zejména právní jistoty a dalších zásad směřujících k zajištění stability a předvídatelnosti práva.

Obecné soudy se soustředily na výklad § 39 občanského zákoníku o neplatnosti smlouvy pro rozpor s dobrými mravy. Jejich povinností ovšem nebylo jen hodnotit smlouvu či její obsah (jde-li o ujednání o úrocích z prodlení), nýbrž měly zaměřit svoji pozornost ke korektivu dobrých mravů podle § 3 odst. 1 téhož zákona, jímž bylo možné korigovat oprávněnost nároku vedlejší účastnice na zaplacení úroků z prodlení či moderovat jeho výši.

Zaplacení kupní ceny nebylo podle kupní smlouvy vázáno na vyplacení dotace. Nešlo ale o okolnost jedinou či rozhodující. V nynější věci existovaly další dílčí okolnosti, s nimiž bylo třeba se vypořádat a které bylo třeba pro konečné, spravedlivé vyřešení věci vzájemně zvážit. Pokud měly soudy za to, že některé okolnosti pro uplatnění korektivu dobrých mravů rozhodné nebyly, měly pro to přednést obhajitelné zdůvodnění. To nicméně napadená rozhodnutí postrádala.

Obecné soudy nevzaly v potaz, že korupční jednání zásadně odporuje dobrým mravům a jeho negativní důsledky nemusí zahrnovat jen jednání odpovídající skutkové podstatě trestného činu, za nějž byla vedlejší účastnice pravomocně odsouzena. Nezohlednily požadavek, že korupčnímu jednání je třeba předcházet a je třeba zmírňovat jeho negativní následky, a to tím spíše, týká-li se veřejných prostředků. Nevypořádaly se s okolnostmi, za kterých se stěžovatelka ocitla v prodlení s povinností uhradit kupní cenu, z něhož vedlejší účastnice dovozovala oprávněnost svého nároku na zaplacení úroků z prodlení. Nezohlednily a nevypořádaly se s tím, kdo z celého souboru souvisejících ekonomických transakcí má vůči komu majetkový prospěch a zda výsledný stav těchto transakcí nebyl vůči okolnostem věci amorální, zejména, zda někdo neměl z celé situace neoprávněný prospěch.

Soudy nevycházely z rozhodnutí trestních soudů o spáchání trestného činu vedlejší účastnicí, kterými jsou v rozsahu výroku o vině vázání, jakož i z rozhodnutí správních orgánů a správních soudů o okolnostech pozastavení výplaty dotace stěžovatelce.

Soudy se v dalším řízení musí náležitě vypořádat se všemi uvedenými aspekty zejména z hlediska spravedlnosti rozhodnutí v návaznosti na zásadu, že výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy nevzaly v úvahu všechny podstatné okolnosti posuzované věci a v důsledku toho ústavně konformním způsobem nevyhodnotily uplatnění korektivu dobrých mravů. Vadnou interpretací a aplikací podústavního práva, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti a vykazuje známky libovůle, porušily základní právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl David Uhlíř. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 3406/22

2. 12. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro nepřípustnost

Uhlíř David

Formalistická a restriktivní aplikace restitučních zákonů

Při aplikaci restitučních zákonů nemohou obecné soudy postupovat příliš restriktivně a formalisticky, ale naopak velmi citlivě vždy s ohledem na okolnosti konkrétního případu. Ve vztahu k oprávněným osobám musí restituční zákony interpretovat co nejstřícněji.

Soud není vázán doslovným zněním zákonného ustanovení bezvýhradně, ale smí a musí se od něj odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, nebo některý z principů, jenž má základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 2. 12. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatelky Královské kanonie premonstrátů na Strahově usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 1997/2022-839 ze dne 13. 9. 2022 a rozsudek Vrchního soudu v Praze č. j. 4 Co 152/2019-811 ze dne 10. 2. 2022 pro rozpor s článkem 36 Listiny základních práv a svobod. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl pro nepřípustnost.

Narativní část

Pozemky stěžovatelky byly vyvlastněny v době nacistické okupace ve prospěch Německé říše. Po skončení druhé světové války je stát stěžovatelce fakticky vrátil, ta se ujala jejich držby a začala s nimi hospodařit. Těsně před začátkem rozhodného období podle zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (č. 428/2012 Sb.) dne 27. 1. 1948 Ministerstvo zemědělství sdělilo stěžovatelce záměr pozemky převzít s tím, že jde o pozemky podléhající revizi

podle zákona o revisi první pozemkové reformy (č.142/1947 Sb.). Stát pozemky podle tohoto zákona převzal dne 29. 4. 1948, tedy v době rozhodného období podle § 1 zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi.

Státní pozemkový úřad rozhodl postupem dle zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi tak, že se stěžovatelce předmětné pozemky nevydávají. Obecné soudy však následně rozhodly o vydání pozemků. Dospěly k názoru, že pozemky jsou původním majetkem registrovaných církví ve smyslu § 2 zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi, protože stěžovatelka je po skončení války převzala podle § 24 dekretu č. 5, nakládala s nimi jako vlastníkem a aktivně činila kroky k obnovení vlastnického práva postupem podle zákona č. 128/1946 Sb. Majetková křivda ve smyslu § 5 písm. j) zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi spočívala v nedokončení restituce podle tohoto zákona. Žádost o restituci stěžovatelka uplatnila řádně a včas a nelze jí přičítat k tíži, že řízení o restituci nebylo uzavřeno.

Po zrušení těchto rozhodnutí Nejvyšším soudem soudy v ústavní stížnosti napadených rozhodnutích vycházely z názoru dovolacího soudu, že nedošlo k obnově vlastnického práva podle zákona č. 128/1946 Sb. ani k majetkové křivdě ve smyslu § 5 písm. j) zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi, neboť stát ještě před zahájením rozhodného období projevil vůli pozemky stěžovatelce odejmout postupem podle zákona o revisi první pozemkové reformy. Podle Nejvyššího soudu k nabytí předmětných pozemků státem došlo výnosem Ministerstva zemědělství ze dne 26. 1. 1948 dle zákona o revisi první pozemkové reformy, tedy před počátkem rozhodného období. Dovolání proto odmítl.

Stěžovatelka v ústavní stížnosti zejména namítala, že soudy dospěly k nesprávnému závěru, že předmětné pozemky nebyly původním majetkem stěžovatelky, jelikož v rozporu s judikaturou Ústavního soudu zhodnotily význam jejich záboru, zamýšleného převzetí a výpovědi z hospodaření podle zákona o revisi první pozemkové reformy a význam nedokončení procesu podle zákona č. 128/1946 Sb.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud připomněl, že při aplikaci restitučních zákonů nemohou soudy postupovat příliš restriktivně a formalisticky, ale naopak velmi citlivě vždy s ohledem na okolnosti konkrétního případu. Nelze přitom abstrahovat ani od notoricky známého, tzv. třídního přístupu státních orgánů v období totalitního režimu. Soudy musí interpretovat restituční zákony ve vztahu k oprávněným osobám co nejstřícněji.

Podle § 5 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi jsou skutečnostmi, v jejichž důsledku došlo v rozhodném období k majetkovým křivdám, odnětí věci bez náhrady postupem podle zákona č. 142/1947 Sb., o revisi první pozemkové reformy, nebo podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě.

Ústavní soud v daném případě neshledal, že pouhé zahájení postupu podle zákona o revisi první pozemkové reformy (těsně před počátkem rozhodného období podle zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi) vylučuje spáchání majetkové křivdy. Soudy při svém posuzování věci vycházely v zásadě ze závěru, že k nabytí předmětných pozemků státem došlo již výnosem Ministerstva zemědělství ze dne 26. 1. 1948.

Ve věci však vyšlo najevo, že teprve přípisem ze dne 22. 4. 1948 Ministerstvo zemědělství rozhodlo, aby předmětné pozemky převzal stát podle zákona o revisi první pozemkové reformy, a jako datum převzetí stanovilo termín 1. 3. 1948, k němuž stěžovatelce vypověděl hospodaření. K faktickému převzetí majetku stěžovatelky pak došlo zápisem ze dne 29. 4. 1948, a to do správy Státních lesů a statků.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 663/06, vydaného v rámci sporu, jehož účastníkem byla taktéž stěžovatelka, interpretoval právní dopady totožného aktu Ministerstva zemědělství. Konstatoval, že samotná poznámka revize dle zákona o revisi první pozemkové reformy k vyvlastnění majetku nevede (obdobně se vyjádřil v nálezu sp. zn. I. ÚS 562/09).

Podle názoru Ústavního soudu k odnětí předmětných pozemků bez náhrady postupem podle zákona o revisi první pozemkové reformy došlo, ale stalo se tak až v rozhodném období pro restituce. K rozhodujícím krokům realizace revize pozemkové reformy na předmětné pozemky (faktickému převzetí a nabytí státem) došlo v období stanoveném v § 1 zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi.

Nedokončení procesu restituce (absence rozhodnutí o restitučním nároku stěžovatelky) pak zakládá majetkovou křivdu, napravitelnou v režimu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi. Stěžovatelka přitom poukazovala na to, že se stala obětí náboženské a politické perzekuce, neboť nedokončení řízení zjevně souviselo s násilným přerušением činnosti stěžovatelky v důsledku nechvalně známé „Akce K“ v roce 1950.

Ústavní soud souhlasil s názorem stěžovatelky, že Ministerstvo zemědělství nebylo věcně příslušné k zasahování do řízení vedených podle zákona č.128/1946. Sb. Jeho akty ze dne 26. a 27. 1. 1948 nemohou mít žádnou relevanci ani vliv na postup podle tohoto zákona.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Podstatné bylo, že majetek neplatně uchvácený nacisty byl stěžovatelce vrácen zpátky a protiprávně odňat jí byl znovu až po 25. 2. 1948, nezávisle na tom, že přípravné kroky k odnětí se odehrály ještě v období těsně předcházejícím období rozhodnému dle příslušného restitučního zákona. Pokud by v daném období byly také dokončeny, byla by jí vyplacena náhrada. Jedině takový mohl být ústavně konformní výklad zákona v dané věci.

Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy porušily právo stěžovatelky na soudní ochranu a na řádný proces zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny.

Ústavní stížnosti proto z podstatné části vyhověl a rozhodnutí vrchního soudu a Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2022 zrušil. Ve vztahu kvozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2021 ústavní stížnost odmítl pro nepřípustnost.

Soudcem zpravodajem ve věci byl David Uhlíř. Žádný soudce neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 997/23

4. 12. 2024

Vyhověno

Uhlíř David

Přihlédnutí k účelu poskytnutí ochrany účastníkovi řízení prostřednictvím § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. při hodnocení otázky bezdůvodného obohacení

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. dává exekučním soudům možnost aplikovat v rámci výkonu rozhodnutí určitý hodnotový korektiv v situacích, kdy takový výkon nelze vzhledem k okolnostem případu vnímat jako spravedlivý. Poskytnutí ochrany účastníku řízení prostřednictvím tohoto ustanovení má svůj účel. Pokud by od něho obecné soudy při hodnocení otázky bezdůvodného obohacení odhlížely, mýjely by se s důvodem poskytnutí této ochrany.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Nálezem ze dne 4. 12. 2024 zrušil II. senát Ústavního soudu v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy k návrhu stěžovatele Liem Le Vana usnesení Nejvyššího soudu č. j. 33 Cdo 1784/2022-167 ze dne 26. 1. 2023, rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 25 Co 196/2021-107 ze dne 26. 8. 2021 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 č. j. 41 C 258/2019-41 ze dne 13. 10. 2020 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Narativní část

Stěžovatel uzavřel s vedlejší účastnicí smlouvu o revolvingovém úvěru na částku 30 000 Kč. Celková výše splátek měla činit 107 184 Kč, tedy více než 3,5násobek půjčené částky, s efektivním úrokem 154,34 % ročně. Pro nesplácení úvěru byla věc předána rozhodci, který vydal rozhodčí nález. V následném exekučním řízení bylo vymoženo 389 879,79 Kč, přičemž stěžovatel již předtím uhradil vedlejší účastnici 35 728 Kč.

Okresní soud exekuční řízení zastavil, neboť ve smyslu § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu dohledal jiný důvod, pro který nebylo možno rozhodnutí vykonat – úvěrovou a rozhodčí smlouvu shledal absolutně neplatnými. Stěžovatel se následně žalobou k obvodnímu soudu neúspěšně domáhal vrácení 101 166,99 Kč vyplacených vedlejší účastnici soudní exekutorkou z titulu bezdůvodného obohacení.

Podle obvodního soudu byla předmětná částka vymožena na základě platného právního titulu, a to rozhodčího nálezu. V odvolání stěžovatel namítal, že neplatná smlouva nemůže založit pravomoc rozhodce. Městský soud konstatoval, že rozhodčí nález zůstává v platnosti, protože nebyl výslovně zrušen, a exekuční řízení neslouží k dalšímu přezkumu exekučního titulu. Nejvyšší soud odmítl dovolání pro nepřípustnost. I přes neplatnou rozhodčí smlouvu je pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu založena. Stěžovatel měl dle Nejvyššího soudu podat žalobu na jeho zrušení.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Podstata ústavní stížnosti spočívala v posouzení účinků rozhodnutí soudů, které pravomocně zastavily exekuční řízení proti stěžovateli, na řízení, jehož předmětem bylo vymožení peněžních prostředků získaných z provedené exekuce.

Ústavní soud shledal, že soudy při tomto posouzení pochybily. V důsledku řádného nesplácení úvěru a aplikace dohodnutého úroku na projednávaný případ byla na stěžovateli vymožena částka, která násobně převyšovala původní jistinu. V obdobných případech (nález sp. zn. III. ÚS 4084/12) přitom Ústavní soud dovodil, že při takto nevýhodně nastavených sankčních podmínkách vůči dlužníkovi by věřiteli neměla být poskytována soudní ochrana, a to ani v exekučním řízení.

ABSTRAKTY NÁLEZŮ

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. dává exekučním soudům možnost aplikovat v rámci výkonu rozhodnutí určitý hodnotový korektiv v situacích, kdy takový výkon nelze vzhledem k okolnostem případu vnímat jako spravedlivý.

Poskytnutí ochrany účastníkovi řízení prostřednictvím § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. má svůj účel. Pokud by obecné soudy při hodnocení otázky bezdůvodného obohacení od tohoto účelu odhlížely, mýjely by se s důvodem poskytnuté právní ochrany. Povinný, proti jehož majetku je nespravedlivá exekuce vedena, by byl uchráněn toliko před jejím pokračováním, nikoliv však před již nastalými následky exekuce.

Obecné soudy tak interpretovaly právní následky zastavení exekuce nesprávně. Zastavení exekučního řízení musí mít dopady i v navazujících řízeních.

Na základě uvedeného Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy porušily právo stěžovatele na soudní ochranu a řádný proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní stížnosti proto vyhověl a napadená rozhodnutí zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl David Uhlíř. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

II. ÚS 374/24

9. 12. 2024

Vyhověno

Odmítnuto pro neoprávněnost navrhovatele

Svatoň Jan

Stanovení náhrady nákladů řízení při osvobození od placení pohledávek při oddlužení v insolvenčním řízení

Rozhodne-li obecný soud o náhradě nákladů řízení bez vypořádání s dřívější rozhodovací praxí Nejvyššího soudu a nutností použití § 414 odst. 1 insolvenčního zákona v tom smyslu, že se osvobození dlužníka vztahuje na samotnou pohledávku i na její příslušenství – byť se jedná o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů nalézacího řízení vedeného za trvání oddlužení – poruší právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele Ing. Milana Šefla zrušil Ústavní soud nálezem ze dne 9. 12. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy výrok IV. a V. v části věty před středníkem usnesení Městského soudu v Praze č. j. 55 Co 318/2022-742 ze dne 10. 1. 2024 pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny. Ve zbytku ústavní stížnost odmítl pro neoprávněnost navrhovatele.

Narativní část

Obvodní soud rozhodl o zastavení exekuce a povinnosti oprávněných zaplatit stěžovateli a jeho manželce náklady exekuce. Shledal, že exekuční návrh byl šikanózního charakteru. Městský soud se s nákladovými výroky odvolacího soudu neztotožnil a změnil je tak, že stěžovateli uložil zaplatit oprávněným náklady řízení před soudy obou stupňů. Uvedl, že exekuce šikanózní nebyla a k jejímu zastavení došlo v důsledku jednání stěžovatele, když vstoupil do insolvence, což oprávnění nemohli ovlivnit.

V ústavní stížnosti stěžovatel namítal, že náklady řízení probíhajícího současně s insolvenčním řízením jsou příslušenstvím pohledávky. Proto se na ně vztahuje osvobození od placení pohledávek podle § 414 insolvenčního zákona.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ústavní soud ve věci zasáhl z důvodu stížení rozhodovacího procesu tzv. kvalifikovanými vadami. Zabýval se procesními i hmotněprávními pochybeními obecných soudů.

Z procesního hlediska posuzoval sdělení městského i obvodního soudu. Na jejich základě stěžovatel oprávněně nabyl dojmu, že je řízení v důsledku jeho insolvence přerušeno. Právní závěr se však rozchází s judikaturou Nejvyššího soudu, dle které bylo povinností obecných soudů rozhodnout o zastavení či nezastavení exekučního řízení. Neučinily-li tak, dopustily se zjevné nezákonné nečinnosti. Otázku, zda by samotné procesní pochybení obecných soudů postačovalo k derogaci napadených výroků, a jaký vliv by mělo na náklady řízení, však nebylo nutné zodpovědět. Ústavní soud ke kasačnímu zásahu vedly také hmotněprávní důvody.

Z hlediska hmotněprávního se Ústavní soud zabýval pochybením městského soudu při stanovení náhrady nákladů řízení. Považoval za podstatné, že krajský soud vzal na vědomí splnění oddlužení stěžovatele plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty a že pohledávka oprávněných vymáhaná v posuzovaném exekučním řízení byla uplatněna v insolvenčním řízení přihláškou.

Ačkoli předmětné náklady soudního řízení nebyly předmětem insolvenčního řízení ani předmětem oddlužení, podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 ICdo 62/2014 platí, že na příslušenství pohledávky, která je nebo měla být přihlášena do insolvenčního řízení, se vztahuje osvobození ve smyslu § 414 odst. 1 insolvenčního zákona. A to s ohledem na to, že jde o příslušenství tvořené nárokem na náhradu nákladů řízení vedeného o pohledávce za trvání oddlužení u nalézacího soudu přiznaným věřiteli v době, kdy jej již nelze přihlásit do insolvenčního řízení.

Ústavní soud uzavřel, že pokud městský soud rozhodl o náhradě nákladů řízení, aniž se ústavně konformně a v souladu s dřívější rozhodovací praxí Nejvyššího soudu vypořádal s nutností použití § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, porušil právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny. Rozhodnutí proto v uvedeném rozsahu zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Jan Svatoň. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

IV. ÚS 1724/23

17. 12. 2024

Vyhověno

Baxa Josef

Požadavky na hodnocení soudu a odůvodnění rozhodnutí o nákladech řízení při postupu podle § 150 občanského soudního řádu

Při posouzení důvodů hodných zvláštního zřetele pro nepřiznání náhrady nákladů řízení podle § 150 občanského soudního řádu se soud musí kromě jiných okolností vypořádat se zdravotním stavem procesně neúspěšného účastníka řízení, a to nejen fyzickým, ale též duševním, zejména jde-li o pracovní spor mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem o náhradu újmy na zdraví vzniklé během pracovního poměru. Nepostupuje-li tak a neodůvodní-li náležitě své úvahy, je jeho rozhodnutí v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Návrh a řízení před Ústavním soudem

Na návrh stěžovatele P. P. P. zrušil IV. senát Ústavního soudu nálezem ze dne 17. 12. 2024 v řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 16 Co 56/2023-150 ze dne 25. 4. 2023 pro porušení čl. 36 odst. 1 Listiny.

Narativní část

Stěžovatel se v řízení před obecnými soudy domáhal po vedlejší účastnici (zaměstnavatelce) zaplacení náhrady škody, resp. újmy na zdraví, která mu měla vzniknout tím, že vedlejší účastnice údajně porušovala pracovněprávní předpisy. Okresní soud žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dospěl k závěru, že byly splněny podmínky pro postup podle § 150 občanského soudního řádu, přičemž důvody zvláštního zřetele hodné, pro něž lze výjimečně nepřiznat náhradu nákladů úspěšnému účastníkovi sporu, shledal ve zdravotních obtížích stěžovatele (fyzických i duševních) i nepříznivé finanční situaci (stěžovatel je příjemcem pouze invalidního důchodu). Rovněž zohlednil, že stěžovatel řádně a dlouhodobě plnil pracovní povinnosti u vedlejší účastnice, a bylo by tak příliš přísné zavázat ho k náhradě nákladů řízení pouze proto, že se neprokázala příčinná souvislost mezi jeho újmou na zdraví a tvrzeným porušováním právních povinností vedlejší účastnicí. Odvolání vedlejší účastnice proti nákladovému výroku krajský soud napadeným usnesením vyhověl a uložil stěžovateli nahradit náklady řízení před soudy obou stupňů v celkové výši 83 152 Kč.

Na rozdíl od okresního soudu krajský soud neshledal podmínky pro postup podle § 150 občanského soudního řádu, neboť se jednak neprokázalo, že by vedlejší účastnice porušovala své povinnosti, jednak důvodem hodným zvláštního zřetele nebyla délka zaměstnání, sociální poměry stěžovatele ani pracovněprávní povaha sporu.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítal, že krajský soud dostatečně nezkoumal existenci důvodů, pro něž bylo namíste nepřiznat vedlejší účastnici právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění nálezu Ústavního soudu

Ačkoliv je rozhodování o nákladech řízení doménou obecných soudů a Ústavní soud k jeho přezkumu přistupuje značně rezervovaně, platí, že i ono musí splňovat ústavněprávní požadavky, mj. na řádné odůvodnění. Při postupu podle § 150 občanského soudního řádu jsou soudy povinny přesvědčivě vysvětlit, v čem shledaly existenci důvodů hodných zvláštního zřetele, a při svém posouzení musejí přihlížet ke všem podstatným okolnostem věci.

Krajský soud tyto požadavky nesplnil. Předně založil svůj závěr o tom, že se stěžovatel nemohl důvodně domnívat, že by byl jeho nárok oprávněný, výhradně na výsledku řízení, tj. na tom, že stěžovatel neměl ve věci úspěch. Dále pak dostatečně nezohlednil stěžovatelovy sociální poměry, zdravotní stav ani povahu sporu.

Ústavní soud připomněl, že ochrana zaměstnance jako slabší strany je zásadním principem ovládajícím pracovněprávní vztahy. Byť samotná povaha sporu nemůže být důvodem pro použití § 150 o. s. ř., jde o hledisko, jímž je nutné nahlížet na další okolnosti věci – zde na stěžovatelovo tvrzení, že jeho onemocnění vzniklo v důsledku náročného zaměstnání u vedlejší účastnice. Krajský soud však nejenže nezohlednil povahu sporu, ale nevypořádal se ani s nepříznivým zdravotním stavem stěžovatele, který přitom dle judikatury Ústavního soudu může představovat mimořádnou okolnost odůvodňující nepřiznání náhrady nákladů řízení. Krajský soud nepřihlédl ani k životní situaci stěžovatele, který je plně invalidní, a je tak osobou ve zranitelném postavení nejen z hlediska zdravotního a sociálního, ale i majetkového.

Vzhledem k tomu, že krajský soud řádně nezohlednil všechny okolnosti podstatné pro (ne)uplatnění § 150 občanského soudního řádu a své rozhodnutí náležitě neodůvodnil, Ústavní soud stížnosti vyhověl a napadené usnesení pro rozpor s čl. 36 odst. 1 Listiny zrušil.

Soudcem zpravodajem ve věci byl Josef Baxa. Žádný ze soudců neuplatnil odlišné stanovisko.

ROZHODNUTÍ ZAHRANIČNÍCH SOUDŮ

Evropský soud pro lidská práva

Nedostatečná reakce státu na tvrzené sexuální zneužívání římskokatolickým knězem

Y proti České republice, č. 10145/22, rozsudek ESLP ze dne 12. prosince 2024

[Text rozhodnutí ve francouzském jazyce / Právní shrnutí](#)

Okolnosti případu

Věc se týkala nedostatečné reakce státu na tvrzené sexuální zneužívání stěžovatelky římskokatolickým knězem, k němuž mělo dojít v letech 2002–2014. Orgány činné v trestním řízení dospěly k závěru, že jednání kněze nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Stěžovatelka po dobu 12 let nikomu nic neřekla, fyzicky se skutkům nebránila a raději je strpěla výměnou za materiální zajištění sebe a své rodiny, což bylo její dobrovolné rozhodnutí.

Odůvodnění rozhodnutí

Soud shledal, že příslušné orgány náležitě nezohlednily konkrétní skutkové okolnosti dané věci. Nevěnovaly pozornost tomu, jak se vztah mezi stěžovatelkou a knězem vyvíjel v čase. První sexuální akty mezi nimi, u nichž stěžovatelka dle svého tvrzení vyjádřila jasný nesouhlas, posuzovaly ve světle pozdějších aktů, kdy stěžovatelka na projev své vůle už rezignovala. Nezabývaly se otázkou, zda a do jaké míry se stěžovatelka mohla nacházet v situaci zvláštní zranitelnosti a odkázanosti na podezřelého. Nevzaly v potaz její psychický stav, pokusy o sebevraždu, hmotnou nouzi ani další relevantní okolnosti. V důsledku toho stát nenaplnil svůj pozitivní závazek účinně stíhat všechny nekonsenzuální sexuální akty plynoucí z článku 3 Úmluvy (zákaz špatného zacházení) a článku 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého života).

Povinnost státu adekvátně reagovat na závažné činy domácího násilí a umožnit oběti požadovat po pachateli náhradu nemajetkové újmy

Hasmik Khachatryan proti Arménii, č. 10145/22, rozsudek ESLP ze dne 12. prosince 2024

[Text rozhodnutí v anglickém jazyce / Právní shrnutí](#)

Okolnosti případu

Stěžovatelka byla opakovanou obětí domácího násilí, jehož se na ní dopouštěl její manžel. Lékařské zprávy prokázaly zranění od otřesu mozku přes hematomy až po zlomeninu nosu. S. H. byl obžalován z těžkého ublížení na zdraví osoby, která byla na pachateli „jinak závislá“. Soud prvního stupně obvinění překvalifikoval a odsoudil S. H. za trýznivé zacházení, přičemž stav závislosti neshledal. Uložil mu trest odnětí svobody v trvání jednoho a půl roku, od jehož výkonu byl osvobozen amnestií. V průběhu řízení stěžovatelka několikrát neúspěšně žádala o umístění S. H. do vazby, a to z důvodu pokračujícího bití, obtěžování a vyhrožování. Rovněž proti němu neúspěšně podala občanskoprávní žalobu, jíž se domáhala náhrady majetkové i nemajetkové újmy za citové a psychické utrpení.

Odůvodnění rozhodnutí

Soud v rozhodnutí zdůraznil nesprávnost lhostejného přístupu orgánů, které stěžovatelce neposkytly žádnou ochranu, ačkoli o ni během vyšetřování a soudního řízení několikrát požádala. Připomněl, že článek 3 Úmluvy zakládá pozitivní závazek státu podnikat kroky k efektivní ochraně obětí, a rovněž upozornil na neexistenci vnitrostátního předpisu, který by se zabýval násilím v domácím prostředí. Pojem „domácí násilí“ nebyl právními předpisy v rozhodné době definován. Pojem „jiná závislost“ byl zase příliš vágní. Senát páté sekce Soudu proto dospěl k závěru, že žalovaný stát neochránil stěžovatelku před projevy domácího násilí a pachateli neuložil přiměřený trest, čímž porušil právo nebýt mučen garantované článkem 3 Úmluvy. Porušení pozitivního závazku státu podle tohoto článku představuje rovněž legislativní nemožnost stěžovatelky účinně se domáhat vůči S. H. náhrady nemajetkové újmy, kterou utrpěla.

Podmínky detence a účinné právní prostředky nápravy

Adamčo proti Slovensku (č. 2), č. 55792/20 a další, rozsudek ESLP ze dne 12. prosince 2024

[Text rozhodnutí v anglickém jazyce / Tisková zpráva](#)

Okolnosti případu

Stěžovatel podal stížnost na podmínky ve věznici s maximálním stupněm ostrahy, neboť byl opakovaně podrobován důkladným osobním prohlídkám bez uvedení přesvědčivých důvodů a stejně tak kontrole písemností při schůzkách se svými advokáty.

ROZHODNUTÍ ZAHRANIČNÍCH SOUDŮ

Odůvodnění rozhodnutí

Soud se nejprve zabýval otázkou, zda na Slovensku ve vztahu ke stížnostem na podmínky v detenci existují účinné právní prostředky. Ve své prejudikatuře z roku 2022 ve věci *Maslák proti Slovensku* (č. 2) (stížnost č. [38321/17](#)) fungování vnitrostátní právní úpravy v praxi kritizoval. Přestože nyní považoval přezkum ze strany státního zastupitelství a Ústavního soudu v této oblasti za v zásadě účinný – včetně využití institutu náhrady škody – v případě prohlídek, které představovaly trvalou situaci, tomu tak nebylo. Požadavek podat stížnost proti každé jednotlivé prohlídce shledal přehnaně formalistickým. Senát první sekce Soudu dále jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy, neboť neodůvodněnými osobními prohlídkami, jichž jen za rok 2008 bylo v úhrnu více než 1 500, došlo k ponižujícímu zacházení se stěžovatelem. Ve vztahu k opakovaným kontrolám písemností Soud shledal také porušení článku 8 Úmluvy, neboť ke kontrolám docházelo opět bez důvodného podezření, že by se v nich nacházelo něco nezákonného či že by stěžovatel schůzek se svými právními zástupci zneužíval.

Parlamentní vyšetřování infiltrace mafie do zednářských lóží

Grande Oriente d'Italia proti Itálii, č. 29550/17, rozsudek ESLP ze dne 19. prosince 2024

[Text rozhodnutí v anglickém jazyce](#) / [Právní shrnutí](#)

Okolnosti případu

Stěžovatelem ve věci bylo zednářské sdružení Grande Oriente d'Italia. V roce 2013 byla v Itálii zřízena parlamentní vyšetřovací komise k prověření vztahů mezi mafiemi a svobodným zednářstvím. V roce 2016 komise několikrát vyzvala předsedu sdružení o předložení seznamu jeho členů. Předseda požadavku s odkazem na důvěrnost informací a absenci konkrétních podezření nevyhověl. V březnu 2019 komise nařídila provést prohlídku sídla sdružení s cílem získat jména členů sdružení v Kalábrii a na Sicílii. Stěžovatel před vnitrostátními orgány neúspěšně napadl zákonnost prohlídky a zabavení dokumentace.

Odůvodnění rozhodnutí

Soud zkritizoval široce a obecně formulovaný příkaz k provedení prohlídky. Uvedl, že nedostatky při formulaci samotného příkazu k prohlídce nebyly vyváženy ani možností sdružení obrátit se na nezávislý orgán, který by posoudil, zda prohlídka nebyla nařízena na základě svévolie vyšetřovací komise. Italský parlament má totiž výlučnou pravomoc k přezkumu svých rozhodnutí. Nadto Soud neopomněl ani skutečnost, že kopie zabavených dokumentů mají být po ukončení vyšetřování vráceny nebo zničeny, k čemuž však v daném případě nedošlo. Dospěl proto k závěru, že prohlídka a zajištění dokumentace nebyly v souladu se zákonem ani nezbytné v demokratické společnosti, a konstatoval porušení článku 8 Úmluvy.

Soudní dvůr Evropské unie

Odepření práva stát se členem politické strany občanům Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, je v rozporu s unijním právem

Rozsudky Soudního dvora ve věcech C-808/21 | **Komise v. Česká republika** | C-814/21 | **Komise v. Polsko**
ze dne 19. listopadu 2024

C-808/21: [Text rozhodnutí](#) / [Právní shrnutí](#); C-814/21: [Text rozhodnutí](#) / [Právní shrnutí](#)

Okolnosti případu

České a polské právní předpisy přiznávají právo stát se členem politické strany pouze vlastním státním příslušníkům. Občané Unie, kteří mají bydliště v těchto členských státech, ale nejsou jejich státními příslušníky, proto nemohou vykonávat své právo být voleni v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu.

Odůvodnění rozhodnutí

Politické strany přitom mají prvořadou úlohu v systému zastupitelské demokracie, který konkretizuje hodnotu demokracie, na které je Unie zejména založena. V důsledku zákazu být členem politické strany se proto tito občané Unie nacházejí v méně výhodné situaci než čeští a polští státní příslušníci, pokud jde o volitelnost v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu. Toto rozdílné zacházení nemůže být ospravedlněno důvody týkajícími se respektování národní identity.

ROZHODNUTÍ ZAHRANIČNÍCH SOUDŮ

Zaměstnavatelé v domácnosti musí zavést systém umožňující měřit délku denní pracovní doby každého zaměstnance v domácnosti

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-531/23 | **Loredas** | ze dne 19. prosince 2024

[Text rozhodnutí](#) / [Tisková zpráva](#)

Okolnosti případu

Soud prohlásil propuštění pracovnice v domácnosti za neoprávněné a uložil jejím zaměstnavatelům, aby jí zaplatili částky za nevyčerpané dny dovolené a mimořádné odměny. Uvedený soud naproti tomu rozhodl, že žalobkyně v původním řízení nepodložila ani odpracované hodiny, ani požadovanou mzdu. Měl totiž za to, že zaměstnankyně nemůže vycházet pouze z toho, že její zaměstnavatelé nepředložili denní záznamy o její odpracované pracovní době, jelikož španělská právní úprava osvobozuje některé zaměstnavatele, mezi něž patří domácnosti, od povinnosti evidovat skutečně odpracovanou pracovní dobu svých zaměstnanců.

Odůvodnění rozhodnutí

SD EU připoměl rozsudek [CCOO, C-55/18](#), ve kterém rozhodl, že španělská právní úprava platná, podle které zaměstnavatelé nejsou povinni zavést systém umožňující měřit délku denní pracovní doby každého pracovníka, je v rozporu se směrnicí o úpravě pracovní doby. Naproti tomu z důvodu zvláštností odvětví práce v domácnosti mohou být stanoveny odchylky, pokud jde o práci přesčas a práci na částečný úvazek, pokud tyto odchylky nezbaví dotčenou právní úpravu její podstaty. Vzhledem k tomu, že zaměstnanci v domácnosti jsou jednoznačně feminizovanou skupinou pracovníků, není vyloučeno, že se jedná o nepřímou diskriminaci na základě pohlaví.

Jednostranné pozastavení přemístování žadatelů o azyl příslušným členským státem není samo o sobě důvodem pro konstatování systémových nedostatků

Rozsudek Soudního dvora ve spojených věcech C-185/24a C-189/24 | **Tudmur** | ze dne 19. prosince 2024

[Text rozhodnutí](#) / [Tisková zpráva](#)

Okolnosti případu

Dva syrští státní příslušníci podali žádosti o azyl v Německu, příslušným členským státem však byla Itálie. Když žádost německých orgánů Itálii o převzetí žadatelů zůstala bez odpovědi, německé orgány žádosti o azyl odmítly a nařídily vyhoštění žadatelů do Itálie. V době, kdy probíhala odvolací řízení, zaslalo italské oddělení Dublin oběžník, v němž členské státy žádalo o dočasné pozastavení veškerého přemístování do Itálie, jelikož nebyly k dispozici žádné přijímací zařízení. Německý soud požádal Soudní dvůr o objasnění výkladu nařízení Dublin III.

Odůvodnění rozhodnutí

V kontextu společného evropského azylového systému je třeba předpokládat, že zacházení s žadateli o mezinárodní ochranu v každém členském státě splňuje požadavky Listiny, Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Evropské úmluvy. Je na soudu, který rozhoduje o opravném prostředku proti rozhodnutí o přemístění, aby posoudil kumulativní existenci systémových nedostatků a rizika nelidského či ponižujícího zacházení podle nařízení [Dublin III](#), při jejichž splnění lze konstatovat, že žadatele o mezinárodní ochranu není možné přemístit do příslušného členského státu.

Netherlands Quarterly of Human Rights

Vol. 42, No. 4, December 2024

Stavriniaki, Tina

Excluded and left behind: Racial discrimination and structural inequalities in the right to health (str. 309-318)

Vyloučení a opomíjení: Rasová diskriminace a strukturální nerovnosti v právu na zdraví
(*diskriminace; rasová diskriminace; Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace; rasismus; rovné zacházení; právo na zdraví; ochrana zdraví; zdravotní péče; právo na zdravotní péči*)

Ducarre, Lucie Margot

De-centring inclusion: Discussing the meaning and place of inclusive education in international and European law through the case of children with autism (str. 319-339)

De-centrování inkluze: Diskuse o významu a místě inkluzivního vzdělávání v mezinárodním a evropském právu na příkladu dětí s autismem
(*autismus; autisté; inkluze; inkluzivní vzdělávání; vzdělávání; rovnost příležitostí; Úmluva o právech osob se zdravotním postižením; Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech; evropské právo; mezinárodní právo veřejné; práva dítěte; diskriminace*)

Khanna, Vandita

Roma vulnerability before the European Court of Human Rights: Towards a structural account (str. 340-362)

Zranitelné postavení Romů před Evropským soudem pro lidská práva: Na cestě ke strukturálnímu zohlednění
(*Romové; národnostní menšiny; práva menšin; ohrožené osoby; Evropský soud pro lidská práva; judikatura ESLP; Evropská úmluva o lidských právech; právo na přístup k soudu; přístup k soudu; soukromý život; zákaz nelidského zacházení; svoboda shromažďování*)

PAŃSTWO I PRAWO

11/2024

Chmielarz-Grochal, Anna

Dostęp do sądu administracyjnego w wykonaniu wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Access to an Administrative Court in Enforcing a Judgment of the European Court of Human Rights (str. 3-23)

Přístup ke správnímu soudu při výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva
(*Evropský soud pro lidská práva; obnova řízení; výkon rozhodnutí; správní soudnictví; právo na spravedlivý proces; spravedlivý proces; právo na přístup k soudu; přístup k soudu; Polsko*)

Kmieciak, Zbigniew

Koncepcja władzy prerogatywnej prezydenta a przywracanie praworządności

The Concept of President's Prerogative Power in the Context of Restoring the Rule of Law (str. 57-79)

Koncepcie výsadní pravomoci prezidenta v kontextu obnovování právního státu
(*prezident; pravomoc prezidenta; právní stát; demokratický právní stát; krize práva; krize moderního státu; vláda práva; dělba moci ve státě; dělba moci; Polsko; polské ústavní právo*)

European Public Law

Vol. 30, Iss. 3, August 2024

Popov, Athanase

The Case-Law of the Court of Justice of the EU on How to Respect the National Identities of the Member States Pursuant to Article 4(2) TEU (str. 197-206)

Judikatura Soudního dvora EU k otázce respektování národní identity členských států podle čl. 4 odst. 2 SEU
(*Soudní dvůr Evropské unie; právo Evropské unie; judikatura SDEU; národní identita; vztah komunitárního a národního práva; nadřazenost práva EU; vztah komunitárního a národního práva; vztah vnitrostátního a unijního práva; vztah evropského a národního práva; evropská integrace; homosexuálové; sexuální menšiny; rodiče a děti; adopce dětí; princip proporcionality*)

Dalkilic, Elvin Evrim

Yo-Yo Back and Forth: Controversies in ECtHR's Whistleblower Judgments (str. 223-241)

Jo-jo tam a zpátky: Kontroverze v rozsudcích ESLP týkajících se whistleblowerů

(Evropský soud pro lidská práva; judikatura ESLP; whistleblowing; ochrana oznamovatelů; svoboda projevu; evropské právo; právo Evropské unie; soft-law)

Common Market Law Review

Vol. 61, N. 6, December 2024

Bast, Jürgen

von Bogdandy, Armin

The constitutional core of the Union: On the CJEU's new, principled constitutionalism (str. 1471-1500)

Ústavní jádro Unie: O novém, principiálním konstitucionalismu SD EU

(právo Evropské unie; Smlouva o Evropské unii; Soudní dvůr Evropské unie; konstitucionalismus; Lisabonská smlouva; právní stát; nezávislost soudů; nezávislost; evropská integrace)

Caziero, Martha

What legal basis for an EU tax? (str. 1527-1548)

Jaký je právní základ pro daň EU?

(daně; daňová harmonizace; daňové právo; harmonizace práva; právo Evropské unie; daňový systém; evropské daňové právo; doložka flexibility; pravomoc EU)

Bostoen, Friso

van Wamel, David

The Digital Markets Act: A partial solution to antitrust's remedy problem (str. 1575-1606)

Zákon o digitálních trzích: Částečné řešení antitrustového problému s nápravnými opatřeními

(digitální trh; digitální služby; prostředky ochrany; účinný prostředek nápravy; náhrada škody; hospodářská soutěž; ochrana hospodářské soutěže)

Jongsma, Daniël

The thorny issue of IP address retention and online copyright infringement: The Full Court shows the way in *La Quadrature du Net and Others* (str. 1607-1632)

Palčivá otázka uchovávání IP adres a porušování autorských práv online: Plénum soudu ukázalo cestu ve věci *La Quadrature du Net a další*

(duševní vlastnictví; právo duševního vlastnictví; data retention; uchovávání dat; ochrana dat; ochrana osobních údajů; osobní údaje; zpracování osobních údajů; bezpečnost; ochrana soukromí; informační technologie; Soudní dvůr Evropské unie; právo Evropské unie; judikatura SDEU)

Palmiotto, Francesca

Criminal investigations, access to data and fundamental rights: The role of judicial review after *Procura* (str. 1633-1644)

Trestní vyšetřování, přístup k údajům a základní práva: Úloha soudního přezkumu po rozhodnutí ve věci *Procura*

(trestní řízení; účinné vyšetřování; Soudní dvůr Evropské unie; právo Evropské unie; Listina základních práv EU; data; dokazování; důkaz; soudní přezkum)

De Vido, Sara

Möschel, Mathias

WS: A turning point for women's rights? (str. 1661-1682)

Věc WS: Zlomový bod pro práva žen?

(oběti trestné činnosti; oběti domácího násilí; oběti násilí; cizinci; migranti; uprchlíci; Soudní dvůr Evropské unie; právo Evropské unie)

Modern Law Review

Vol. 87, No. 5, September 2024

Graham, Lewis

Has the UK Supreme Court Become More Restrained in Public Law Cases? (str. 1073-1110)

Stal se Nejvyšší soud Spojeného království ve věcech veřejného práva více zdrženlivým?

[zdrženlivost; konzervatismus; veřejné právo; Nejvyšší soud (Velká Británie); Velká Británie]

Hamlyn, Olivia

Economic Imaginaries and Environmental Regulation (str. 1258-1293)

Ekonomické imaginace a regulace životního prostředí

(právo Evropské unie; ochrana životního prostředí; právo životního prostředí; životní prostředí; informace o životním prostředí)

European Convention on Human Rights Law Review

Vol. 5, Iss. 4, 2024

Dzehtsiarou, Kanstantsin

„KlimaSeniorinnen Revolution“: The New Approach to Standing (str. 423-431)

„Revoluce KlimaSeniorinnen“: Nový přístup k aktivní legitimaci

(aktivní legitimace; ochrana životního prostředí; kolektivní ochrana práv; právo na příznivé životní prostředí; životní prostředí; klimatické změny; lidská práva; Švýcarsko; globální oteplování; znečištění ovzduší; emise; neziskové organizace; nevládní organizace; pozitivní závazky; přírodní zdroje; právo na soudní ochranu; právo na rodinný život; právo na respektování soukromého života; právo na účinný právní prostředek nápravy; Evropský soud pro lidská práva)

Laffranque, Julia

KlimaSeniorinnen – Climate Justice and Beyond (str. 433-443)

KlimaSeniorinnen – Klimatická spravedlnost a nejen to

(aktivní legitimace; ochrana životního prostředí; kolektivní ochrana práv; právo na příznivé životní prostředí; životní prostředí; klimatické změny; lidská práva; Švýcarsko; globální oteplování; znečištění ovzduší; emise; neziskové organizace; nevládní organizace; pozitivní závazky; přírodní zdroje; právo na soudní ochranu; právo na rodinný život; právo na respektování soukromého života; právo na účinný právní prostředek nápravy; Evropský soud pro lidská práva)

Letsas, George

The European Court’s Legitimacy After KlimaSeniorinnen (str. 444-453)

Legitimita Evropského soudu pro lidská práva po rozhodnutí ve věci KlimaSeniorinnen

(legitimita; aktivní legitimace; ochrana životního prostředí; kolektivní ochrana práv; právo na příznivé životní prostředí; životní prostředí; klimatické změny; lidská práva; Švýcarsko; globální oteplování; znečištění ovzduší; emise; neziskové organizace; nevládní organizace; pozitivní závazky; přírodní zdroje; právo na soudní ochranu; právo na rodinný život; právo na respektování soukromého života; právo na účinný právní prostředek nápravy; Evropský soud pro lidská práva)

Stoyanova, Vladislava

Correlativity Between Human Rights and Positive Obligations and Its Role for the Execution of Judgments Delivered by the European Court of Human Rights (str. 455-486)

Souvztažnost mezi lidskými právy a pozitivními závazky a její role pro výkon rozsudků Evropského soudu pro lidská práva

(Evropský soud pro lidská práva; lidská práva; výkon rozhodnutí; odpovědnost; pozitivní závazky; pozitivní povinnosti; spravedlivé zadostiučinění)

Canoot, Pieter

Y v France: Intersex Rights in the Age of Subsidiarity (str. 487-508)

Y proti Francii: Práva intersexuálů ve věku subsidiarity

(intersexualita; sexuální menšiny; subsidiarita; princip subsidiarity; Francie; soukromý život; právo na soukromí)

European Public Law

Vol. 30, Iss. 4, November 2024

Karayigit, Mustafa T.

The Autonomy of the EU Legal Order as an Ontologically Substructural Principle in the Construction of the EU Legal Order (str. 385-411)

Autonomie právního řádu EU jako ontologicky substrukturální princip při vytváření právního řádu EU
(*právo Evropské unie; autonomie; Kelsen Hans 1881-1973; teorie práva; právní věda; právo Evropské unie; Soudní dvůr Evropské unie; judikatura SDEU*)

Malíř, Jan

The Czech Constitutional Court and Non-Justiciability: The Emergence of the Political Question Doctrine? (str. 413-440)

Český Ústavní soud a nepřezkoumatelnost: Vznik doktríny politických otázek?
(*soudní přezkum; ústavní přezkum; ústavní soudnictví; soudní aktivismus; dělba moci ve státě; dělba moci; political questions*)

Monti, Matteo

Towards a Federal-Type Regulation of Online Public Discourse by the EU? (str. 441-461)

Směrem k federální regulaci online veřejného diskurzu ze strany EU?
(*svoboda projevu; digitální trh; digitální služby; digitální práva; informační společnost; sociální média; cenzura; právo a internet*)

European Human Rights Law Review

5/2024

Wray, Helena

Family reunification and Article 8 ECHR: Three Steps Towards a Fairer Balance (str. 392-410)

Sloučení rodiny a článek 8 EÚLP: tři kroky ke spravedlivější rovnováze
(*rodina; imigrace; imigrační právo; imigrační politika; rodinní příslušníci; respektování rodinného života; Evropská úmluva o lidských právech; Evropský soud pro lidská práva; pozitivní závazky; negativní závazky*)

Graham, Lewis

Compensation for miscarriages of justice and the presumption of innocence

Nealon and Hallam v United Kingdom (App. Nos 32483/19 and 35049/19) (str. 462-466)

Odškodnění za justiční omyly a presumpce nevinny
Nealon a Hallam proti Spojenému království (stížnosti č. 32483/19 a 35049/19)
[*justiční omyly; Evropská úmluva o lidských právech; Evropský soud pro lidská práva; presumpce nevinny; spravedlivý proces; Nejvyšší soud (Velká Británie)*]

ICL Journal

Vienna Journal on International Constitutional Law

2024, Vol. 18, Iss. 4

Barrios-Suvelza, Franz Xavier

When Populism Meets the Constitutional Dimension: A Formal Framework for Facilitating Comparative Constitutional Studies (str. 489-519)

Když se populismus setká s ústavní dimenzí: formální rámec pro usnadnění komparativních ústavněprávních studií
(*ústavní právo; právní stát; právní teorie; právní filozofie; právní analýza; právní věda; právní výzkum; demokratický režim; politický pluralismus*)

Petrov, Jan

Countering Democratic Decay Judicially: Is Resistance Futile? (str. 595–628)

Soudní obrana proti demokratickému úpadku: je odpor marný?

(demokratický deficit; právní stát; nezávislost soudů; soudní moc; ústavní právo; soudní kontrola; ústavní soud; politické instituce; právní teorie; politická kultura; politický pluralismus; politika a soudy)

Österreichische Jurist:innenzeitung

16/2024

Fucik, Robert

Die Entschädigung von Verkehrsopfern (str. 979-987)

Odškodnění obětí dopravních nehod

(rakouské právo; rakouské občanské právo; dopravní nehody; motorová vozidla; odškodnění; újma na zdraví; povinné ručení; pojištění motorových vozidel)

Neue Juristische Wochenschrift

50/2024, 5. Dezember 2024

Eder, Christian

Unrechtmäßig erhaltene Corona-Hilfen und strafrechtliche Einziehung (str. 3620-3624)

Neoprávněně přijatá podpora v souvislosti s koronavirem a trestněprávní propadnutí majetku

(koronavirus; subvence; podpory; trestní právo; propadnutí majetku; veřejné finance; veřejné prostředky; právní stát; správní právo; podvodné jednání; německé právo; ekonomická kriminalita; finanční kontrola; Evropská unie; právní následky)

Jungk, Antje

Die Rechtsprechung des BGH zum Anwaltshaftungsrecht (str. 3624-3627)

Judikatura Spolkového soudního dvora k odpovědnosti advokátů

(právní odpovědnost; pojištění odpovědnosti; advokátní etika; riziko; německé právo; Spolkový soudní dvůr; judikatura v právních odvětvích; právní zastoupení; profesní komory; profesní samospráva; profesní pochybení; náhrada škody)

BVerfG 21.10.24 – 1 BvR 2215/24

Anfangsverdacht der Weitergabe jugendpornografischer Inhalte – Durchsuchung (str. 3643-3644)

Spolkový ústavní soud, rozhodnutí sp. zn. 1 BvR 2215/24 ze dne 21. 10. 2024

Prvotní podezření z předávání pornografického obsahu s mladistvými – domovní prohlídka

(dětská pornografie; ústavní soudnictví; Spolkový ústavní soud; německé právo; trestní řízení; procesní právo; domovní prohlídka; ochrana základních práv; právní stát; pachatelé trestných činů; důkazní standard; právo na spravedlivý proces; judikatura ústavních soudů; právní argumentace)

51/2024, 10. Dezember 2024

Paal, Boris P.

Datenübermittlung in Drittländer nach der DS-GVO (str. 3681-3687)

Předávání osobních údajů do třetích zemí podle obecného nařízení o ochraně údajů (GDPR)

(ochrana dat; ochrana osobních údajů; nařízení EU; předpisy Evropské unie; judikatura SDEU; Listina základních práv EU; Spojené státy americké; zahraničí)

52/2024, 19. Dezember 2024

Jüngling, Yasemin

Lenz, Christopher

Grundrechtsfähigkeit fremdstaatlich beherrschter juristischer Personen (str. 3750-3754)

Způsobilost právnických osob ovládaných ze zahraničí být nositeli základních práv

(právnické osoby; Základní zákon; německé ústavní právo; základní práva; základní práva a svobody; zahraničí)

Deutsches Verwaltungsblatt

24, 15. Dezember 2024

Eichenhofer, Johannes

Implikationen der „KI-Verordnung“ für Verwaltung und Verwaltungsgerichtsbarkeit (str. 1519-1528)

Důsledky nařízení (aktu) o umělé inteligenci pro státní správu a správní soudnictví

(umělá inteligence; správní soudnictví; veřejná správa; evropské právo; právní regulace; nařízení EU; digitální globalizace; právní stát; ochrana osobních údajů; rizikové faktory; správní orgány; evropská legislativa; právo informačních technologií)

Juristen Zeitung

22, 15. November 2024

Busche, Daniel

Potenzial und Grenzen eines Einsatzes von Large Language Models in der öffentlichen Verwaltung (str. 1007-1016)

Možnosti a limity využití velkých jazykových modelů ve veřejné správě

(veřejná správa; umělá inteligence; digitalizace; jazyk; nařízení EU; Evropský parlament; Evropská rada; ochrana osobních údajů; zpracování dat; zpracování informací; správní právo; ústavní právo; základní zákon; správní řízení; sociální zabezpečení; živnostenský zákon; Německo)

23, 6. Dezember 2024

Wentker, Alexander

Krieg und Frieden vor dem Internationalen Gerichtshof (str. 1067-1075)

Válka a mír před Mezinárodním soudním dvorem

(mezinárodní soud; válka; Ukrajina; Mezinárodní soudní dvůr; Rada bezpečnosti OSN; Organizace spojených národů; Charta OSN; Rusko; kolektivní bezpečnost; mezinárodní bezpečnost; mezinárodní právo; valné shromáždění OSN)

Europäische Grundrechte Zeitschrift

29. November 2024, 51. Jg., Heft 18-21

Suwita, Teresa

Wernitz, Oskar

EMRK-Beitritt in Sicht? Mehr Zuständigkeit des EuGH für GASP-Maßnahmen / Zur Relevanz des EuGH-Urteils (GK, 10.9.2024) in den verb. Rs. KS und KD (C-29/22 P u.a.) (str. 391-395)

Přistoupení k EÚLP na obzoru? Více pravomocí Soudního dvora Evropské unie k opatřením Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU / K významu rozsudku SDEU (velkého senátu ze dne 10. září 2024) ve spojených věcech KS a KD (č. C-29/22 P a další).

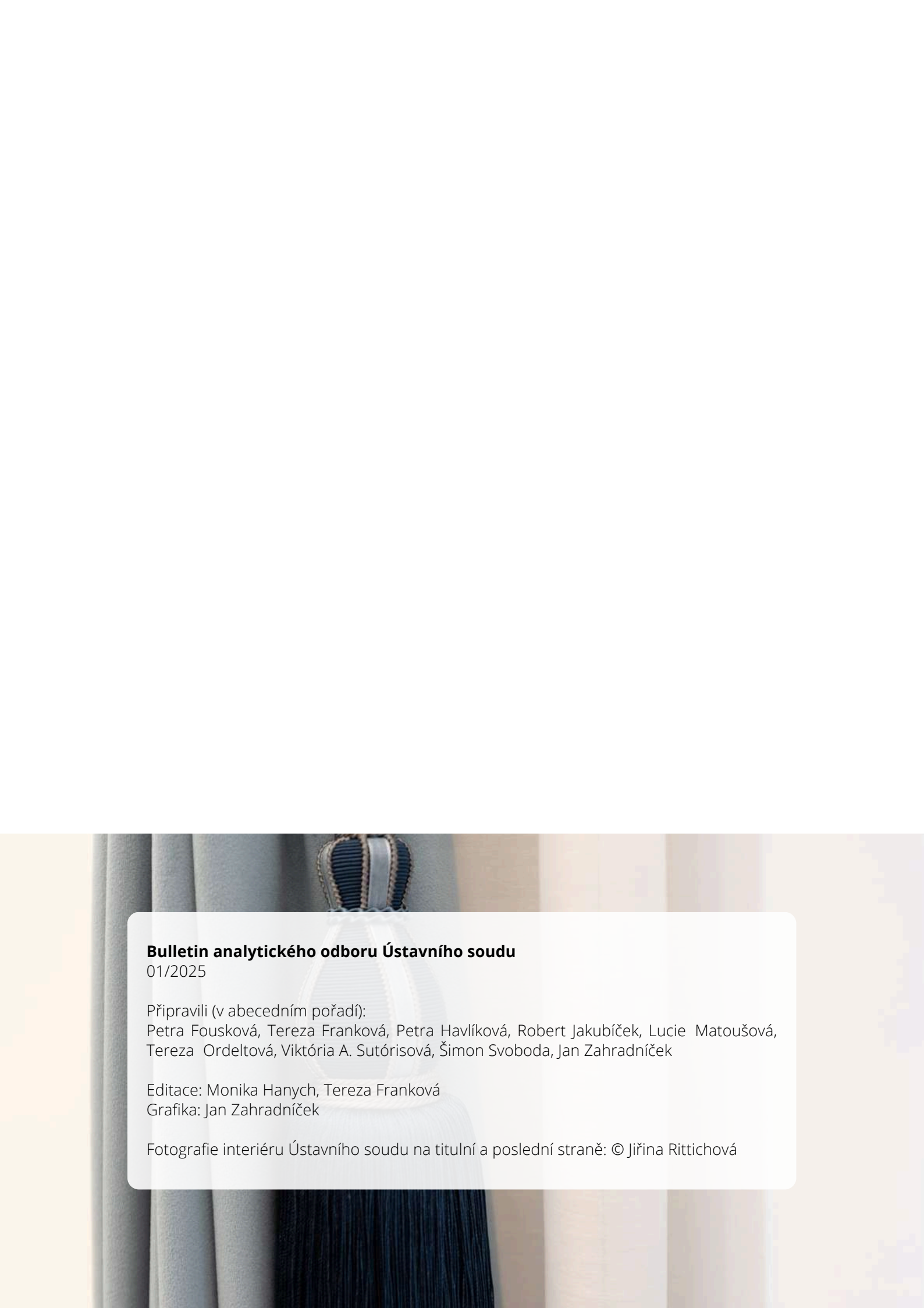
(Úmluva o ochraně lidských práv a svobod; Soudní dvůr Evropské unie; bezpečnostní politika EU; zahraniční politika EU; členské státy EU; Smlouva o Evropské unii; Smlouva o fungování Evropské unie; judikatura Soudního dvora EU; pravomoc soudů; opatření; interpretace; Kosovo)

Dervisopoulos, Ioanna

Geschlechtsspezifische Verfolgung im Flüchtlingsrecht / Orientierungslinien zu drei richtungsweisenden Urteilen des EuGH (GK, C-621/21; GK, C-646/21; C-608/22 u.a.) aus dem Jahr 2024 (str. 395-400)

Pronásledování na základě pohlaví v uprchlickém právu / Vodítka ke třem přelomovým rozsudkům SDEU (velkého senátu, č. C-621/21; velkého senátu, č. C-646/21; č. C-608/22 a další) z roku 2024

(předběžná otázka; gender; pohlaví; pronásledování; uprchlík; uprchlické právo; azylové řízení; Soudní dvůr Evropské unie; judikatura Soudního dvora EU; interpretace; směrnice EU; násilí na ženách; ženy; sociální skupiny)

Bulletin analytického odboru Ústavního soudu

01/2025

Připravili (v abecedním pořadí):

Petra Fousková, Tereza Franková, Petra Havlíková, Robert Jakubíček, Lucie Matoušová,
Tereza Ordeltová, Viktória A. Sutórisová, Šimon Svoboda, Jan Zahradníček

Editace: Monika Hanych, Tereza Franková

Grafika: Jan Zahradníček

Fotografie interiéru Ústavního soudu na titulní a poslední straně: © Jiřina Rittichová